

ISSN: 2630-0761

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATION JOURNAL
Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2564

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102
<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าในงานวิจัย และเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์นักวิชาการ และนักศึกษา ต่อสาธารณชน

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร
Assoc.Prof.Dr.Yaowares Pakdeejit

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันวิสาข์ พูลทอง
Asst.Prof. Wanwisa Phulthong
อาจารย์ ดร.กุลรภัส เทียมทิพร
Dr.Kulrapas Tiamtiporn

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์
Prof. Dr.Anurak Panyanuwat
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด
Assoc.Prof.Dr. Boonchom Srisa-Ard
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
Assoc.Prof.Dr.Chaiwat Sutthirat
รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร
Assoc.Prof.Dr.Wareerat Kaewurai
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ
Prof. Dr. Teera Runcharoen
รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์
Assoc.Prof.Dr.Nuntiya Noichun
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกลสิกร
Assoc.Prof.Dr.Montree Yamkasikorn
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ใหมจันทร์
Asst.Prof.Dr. Seri Maichan

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่ง
ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน

Asst.Prof.Dr.Teeppipat Suntawan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาธิพย์ งามนิล

Asst.Prof.Dr.Suthathip Ngamnin

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ประธานงาน

นางสาวนภัทร บุตรพริ้ง

Miss.Naphat Budprink

นางสาวจรินทร์ สุขขานน

Miss.Jarinton Sukkanon

ที่วาร์ร้อยตรีวิรัช หมวกเอี่ยม

Acting Sub Lt. Wirapat Muak-iem

นายราเมศ ชาญณรงค์

Mr.Rames Channarong

นายวุฒิพงศ์ ฝ่ายอุปละ

Mr.Wuttiphonng Fayoupala

นางสาวณัฐชา นิมทอง

Miss.Natthacha Nimthong

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ

ฉบับแรกของปี

มกราคม – เมษายน

ฉบับที่สองของปี

พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่สามของปี

กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000

โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

<http://edu.nsrui.ac.th/2018/>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัดริมปิงการพิมพ์

11/13 – 15 หมู่ 11 ถนนนครสวรรค์ – พิษณุโลก ตำบลวัดไทรย์

อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีการภายนอกกร่วม
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก อีระภูธร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจักษ์บาน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงษ์เทพ จิระโร	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.ขวัญใจ จริยาทัศน์กร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ ลีลา	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.ชนม์ชกรณ์ วรอินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์วุฒิชัย ประภาภิตติรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วไลพร เมฆไตรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ คำรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำค้าง สุขเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ พุทธเชม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายทิพย์ ยะฟู	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไอริน ชุ่มเมืองเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2564 ยังคงมุ่งมั่นทำหน้าที่เป็นพื้นที่เปิดทางวิชาการสำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจได้นำเสนอผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย การศึกษาค้นคว้าและการเรียบเรียงผลงานทางวิชาการ โดยในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจ รวมทั้งสิ้น 10 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิชาการ 1 เรื่อง และบทความวิจัย 9 เรื่อง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบ การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขา ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ โดยมีนักวิชาการส่งผลงานเพื่อขอรับการเผยแพร่จำนวนมากและต่อเนื่อง ทั้งนี้กองบรรณาธิการมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ให้มีระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สำคัญคือการได้มีโอกาสเผยแพร่บทความต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งหากนักวิชาการท่านใดที่มีความประสงค์ที่จะเผยแพร่ผลงาน ผลงานวิจัย ผลการศึกษาค้นคว้า ผลงานวิชาการของตนเองสู่แวดวงทางการศึกษาและวิชาการ วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีความพร้อมและยินดีเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางกองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าจะดำเนินการพัฒนามาตรฐานของวารสารให้มีคุณภาพ เพื่อพร้อมมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	จ
สารบัญ	ฉ
 ผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีม Administrators and Teamwork	 1
พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	
การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 The Study of Academic Administration Problems in Small Schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1	 8
อภิเกียรติ์ สุนทรพรพันธ์, ทินกร ขอัมพงษ์, อีรพจน์ แบนเนียร	
การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท The Study of Desirable Attributes of School Administrators in 21 st Century under Chainat Office of the Basic Education Commission	 19
สุรินทร์ นามอยู่, สายทิพย์ ยะฟู, ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน	
การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 The Study of Parent Participation in the Process of Improving Student Discipline in Muang Si Thep School under The Secondary Education Service Area Office 40	 34
ณัฐพงศ์ ดาราเพ็ญ, สายทิพย์ ยะฟู, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์	
การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 A Study of the Characteristics of School Administrator as Viewed by Teacher in Don Chedi District Under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 2	 51
ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่, สายทิพย์ ยะฟู, ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 The Results of Learning Management by Using Creativity-Based Learning on Learning Achievement Social Studies Subject and Creative Thinking of Mathayomsuksa 3 Students	 62
เผ่าไทย เสี่ยงแจ่ม, สัณห์รัฐ ทองไทย	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)	
The Development of Academic Achievement in Social Studies Subjects in Various Regions in Asia Of Mathayom Suksa 1 Students Using a 5 - Step Quest for Knowledge (5E)	71
ปภาวรา เพ็ชรอินทร์, พัชรี ศรีมหาโพธิ์	
ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	
The Results of Learning Management in Geography Course Using to the Cooperative Learning with the Jigsaw Technique on Learning Achievement of Mathayomsuksa 3 Students	81
ณัฐรวิวัฒน์ อนันตะสุข, กอรัปกุล เทศสนั่น	
ผลการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
The Results of Learning Management in Economics Course Using to the Cooperative Learning with the STAD Technique on Learning Achievement of Mathayomsuksa Two Students	90
อุษา ทองอ่อน, ณัฐรณิชา จันทร์พวง	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร	
The Development of Learning Achievement on Inflation Deflation of Mathayomsuksa 3 Students Using Team Games Tournaments Techniques Huaynamhomwittayakan School	100
บุษยา มณฑล, สุรินทร์ วงษ์ล้อม	
ภาคผนวก	111
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์	112

ผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีม Administrators and Teamwork

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ¹

Pimolpun Phetsombat¹

Corresponding Author E-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

Received: 2021-01-08; Revised: 2021-02-25; Accepted: 2021-04-27

บทคัดย่อ

การทำงานเป็นทีมเป็นการร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์การ การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี การทำงานเป็นทีมเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาองค์การ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) ความร่วมมือ 3) การประสานงาน 4) ความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการในการใช้บริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการขององค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ผู้บริหาร, การทำงาน, ทีม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Assistant Professor, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Abstract

Teamwork is a collaborative performance consisting more than one member, all members must have the same goal to act. Everyone must accept the common agreement by a collaborative plan. Teamwork is essential in every organization for increasing the efficiency and effectiveness of administration and conducting a significant role in leading to a successful job depending on well cooperation of the member group. Besides, teamwork is an essential skill for administrators in organization development which consists of five significant components, including 1) communications, 2) cooperation, 3) coordination, 4) creativity, and 5) continuous job improvement. These components execute a process for an effective organization management. As a result, the organization operates by the greatest achievements on the benefits to more efficient organization management.

Keywords: Administrator, Work, Team

บทนำ

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม (Teamwork) การกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของทีมในการทำงาน และปรับปรุงความสามารถของทีมงานในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกในการทำงานให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสมาชิกในทีมงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน

การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญ คือ การทำงานเป็นทีมนี้จะช่วยให้เกิดความสำเร็จในงาน ต้องมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเพื่อนมนุษย์ส่งเสริมและพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้สมาชิกและทีมมีศักยภาพและความพร้อมในการทำงาน ทีมที่สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ (Talent) ความรู้ (Knowledge) การมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในองค์กร ประสบการณ์ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานในเชิงเทคนิคที่จำเป็นสำหรับการทำงานของทีม ความสำคัญของการรวมตัวกัน เพื่อทำงานเป็นทีม ความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในส่วนบุคคล มีขอบเขตที่จำกัด จึงต้องมารวมกลุ่มกันเพื่อบำบัดจุดด้อย จุดด้อย ความรู้ และความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อร่วมกันแก้ ปัญหา เพื่อประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม (ลำเทียน เผ่าอาจ, 2559)

โรมิก (Romig, 1996) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1) การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟังและเข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันที่ที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีอิสระในการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์หลากหลาย เพื่อเพิ่มผลผลิตของงาน

2) ความร่วมมือ (Cooperation) เป็นการร่วมมือในการทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ทีมตั้งไว้ โดยแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจของสมาชิกภายในทีม

3) การประสานงาน (Coordination) การที่สมาชิกในทีมทุกคนมีการประสานงานกันในการปฏิบัติงาน โดยการประชุมวางแผนที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมงาน ซึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยปราศจากการควบคุมในองค์กร การประสานงานเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรเพื่อเชื่อมโยงการกระทำของหน่วยงานย่อยซึ่งกันและกัน จากโครงสร้างเป็นลักษณะแนวตั้งและแนวนอน เพื่อจะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Breakthrough) การที่สมาชิกในทีมต้องมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาของงานที่ทำ จึงเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากงานที่ทำอยู่ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้จริง จึงเป็นการปรับปรุงงานและเพิ่มผลผลิตอีกด้วย

5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เป็นการปรับปรุงของกระบวนการทำงานและการพัฒนางาน เพื่อลดระยะเวลาในการทำงานและเป็นการปรับปรุงคุณภาพออกแบบส่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทำงานมากขึ้น

ดังนั้น ผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีม จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรทุกองค์การ เพื่อนำพาองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน ในการศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารที่จะได้นำเสนอต่อไปนี้ได้มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ โดยในที่นี้ได้นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมใน 3 ประเด็น ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบ อันจะเป็นแนวคิดและแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารเพื่อสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

ความหมายของการทำงานเป็นทีม

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม (Teamwork) การกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของทีมในการทำงาน และปรับปรุงความสามารถ

ของทีมงานในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกในการทำงานให้
ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสมาชิกในทีมงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน

วิไลวรรณ ศรีมันตะสิริภัทร (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานของกลุ่มคนที่มีความ
เกี่ยวข้องกัน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการร่วมมือและประสานงานกันด้วยความมุ่งมั่น มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุ
เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

รุ่งรัชดา พิธธรรมานุวัตร (2556) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปดำเนิน
กิจกรรมร่วมกัน โดยแต่ละคนที่มาทำงานร่วมกันจะมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการดำเนินงานที่สอดคล้อง
สัมพันธ์กันให้ความร่วมมือร่วมใจ มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานที่ดี รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเต็ม
ความสามารถเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์

อริศรา อุ่มสิน (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีสัมพันธ์
ค่อนข้างจะใกล้ชิด มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิก ร่วมดำเนินกิจกรรม สนับสนุนช่วยเหลือใช้ทักษะประสบการณ์
ร่วมกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายทิศทางเดียวกันอย่างมี
ประสิทธิภาพ และผู้ร่วมทีมมีความพอใจในการทำงานสูงสุด

นันทิญา ฟองมี (2554) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานหรือ
กิจกรรมด้วยความเต็มใจ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกันและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในทีม มีการติดต่อสื่อสาร
และมีบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทำให้ผู้ร่วมงานมีความพอใจในงาน ตลอดจนมีการประสานความร่วมมือกันจนทำให้งาน
สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในทีม และทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกว่าเป็น
ส่วนหนึ่งของทีม

ดันเนลลอน (Dunnellon, 2006) ได้กล่าวว่า กลุ่มคนที่ทำงานคล้าย ๆ กัน หรือมีผู้บังคับบัญชาคนเดียวกันที่
ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำงานร่วมกัน

ลูกซ์ (Luecke, 2004) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มเล็กๆ ที่มีเป้าหมายในการทำงาน
ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งในระดับสมาชิกด้วยกันและระดับหัวหน้า ซึ่งช่วยเติมเต็มความสามารถของ
กันและกัน

วูดค็อก (Woodcock, 1989) ได้ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีม ว่าหมายถึง การที่บุคคลทำงานร่วมกันเพื่อ
บรรลุเป้าหมายของการทำงานที่มากกว่าการทำงานเพียงลำพัง ซึ่งน่าตื่นเต้น พึงพอใจ และสนุกสนาน

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้น
จะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน จะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานเป็นทีมมี
ความสำคัญในทุกองค์การ การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน

ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม

วิไลวรรณ ศรีมันตะสิริภัทร (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญ เพราะเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี
ระหว่างสมาชิกทำให้เกิดการสื่อสาร และการประสานงานช่วยให้สมาชิกเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน เกิดความผูกพัน
และความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร มีการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่ดี มีความรักในงาน
และความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ ช่วยให้การดำเนินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่งรัชดา พิธธรรมานุวัตร (2556) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ไว้ว่า การที่องค์กรจะบรรลุเป้าหมาย
จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแต่ละบุคคลต่างมีจุดเด่นที่แตกต่างกันทั้งด้านความรู้
ความสามารถและประสบการณ์การทำงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม เพื่อดึงความรู้
ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมาร่วมปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานบางอย่างต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจึง
จะประสบความสำเร็จ เนื่องจากทุกคนมีความสามารถของทุกคนมีจำกัด การนำความสามารถของทุกคนมารวมกันจึงเกิด
ผลงานมากขึ้น อีกทั้งงานบางอย่างต้องการความคิดที่ริเริ่มสร้างสรรค์จึงต้องการคนมาทำงานด้วยการคิดร่วมกัน งานจึงออกมา

สำเร็จ องค์กรที่สามารถสร้างทีมพัฒนาทีมให้ทำงานร่วมกันได้ องค์กรนั้นจะเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว ทีมงานที่ดี จึงส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กร ช่วยลดความสูญเสียขององค์กร

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญ คือ การทำงานเป็นทีมนั้นจะช่วยให้เกิดความสำเร็จในงาน ต้องมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเพื่อนมนุษย์ส่งเสริมและพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้สมาชิกและทีมมีศักยภาพและมีความพร้อมในการทำงาน ทีมที่สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ (Talent) ความรู้ (Knowledge) การมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในองค์กร ประสบการณ์ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานในเชิงเทคนิคที่จำเป็นสำหรับการทำงานของทีม ความสำคัญของการรวมตัวกัน เพื่อทำงานเป็นทีม ความรู้ความสามารถและศักยภาพในตัวบุคคลมีขอบเขตที่จำกัด จึงต้องมารวมกลุ่มกันเพื่อนำจุดดี จุดด้อย ความรู้ และความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและส่วนร่วม

อริศรา อุ่มสิน (2560) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์กรที่ต้องอาศัยการทุ่มเทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ของปฏิบัติงาน และมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติการกิจที่มีประสิทธิภาพ ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงองค์กรจะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วในการแข่งขันเพื่อส่งผลให้องค์กรเจริญก้าวหน้า

จอห์นสัน, และ จอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 2003) ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

- 1) โดยทั่วไปของการปฏิบัติงานกลุ่มหนึ่ง ทีมจะมีประโยชน์หรือประสิทธิภาพดีกว่าการทำงานโดยบุคคลเดียว
- 2) เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจกลุ่มกับการตัดสินใจเดี่ยว พบว่า การตัดสินใจกลุ่มมีประสิทธิภาพมากกว่า และการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า
- 3) บุคคลเรียนรู้ที่จะเป็นผู้มีค่านิยมในการช่วยเหลือผู้อื่น เมตตาปรานี มีความรับผิดชอบ เข้าใจผู้อื่น เสียสละ ฯลฯ จากการที่เขาได้เข้าร่วมกลุ่ม
- 4) แสดงออกทางอารมณ์ต่าง ๆ เช่น สนุกสนาน ตื่นเต้น ร่าเริง ผิดหวัง ฯลฯ เหล่านี้จะมีความเข้มข้นกว่าปกติ เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มมากกว่าเมื่ออยู่เพียงคนเดียว
- 5) คุณภาพการใช้ชีวิตประจำวันจะสูงขึ้นเพราะกลุ่มได้มีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญของแต่ละคน
- 6) การขัดความขัดแย้ง สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงเมื่อได้อยู่ในกลุ่มการจัดการกับผู้มีอิทธิพลทางสังคมที่ดีกว่า ถ้ามีกลุ่มก็จะไม่มีมาตรฐานของสังคม ไม่มีค่านิยมของสังคม ไม่มีกฎระเบียบของสังคม ความเจริญย่อมเกิดขึ้นไม่ได้
- 7) เอกลักษณ์ของบุคคล การยอมรับนับถือในตนเอง และสมรรถภาพทางสังคมของคนเราล้วนแล้วไม่กลมเกลียวหรือหล่อหลอมจากสังคม

8) ถ้าปราศการร่วมมือระหว่างคนเราแล้ว กลุ่มและองค์กรทั้งหลายย่อมอยู่รอดไม่ได้

นนทิญา ฟองมี (2554) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมว่า การทำงานเป็นทีมนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมการทำงานของการบริหารงานภายใน องค์กรหรือหน่วยงานให้รู้หนทางก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถช่วยกันทำงานต่าง ๆ ที่ซับซ้อนให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้มีผู้เห็นประโยชน์และได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมไปใช้ในการบริหารงานกันอย่างแพร่หลาย กระแสของการทำงานเป็นทีมจึงเป็นที่ยอมรับและนำมาปรับใช้ใน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานที่มีประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นบทบาทที่สำคัญกับ การทำงานในปัจจุบัน ที่ต้องอาศัยการทุ่มเทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ของปฏิบัติงาน และมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติ การกิจที่มีประสิทธิภาพ ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงองค์กรจะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วในการแข่งขันเพื่อส่งผลให้ องค์กรเจริญก้าวหน้า

องค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม

โรมิก (Romig, 1996) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

- 1) การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟังและ เข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่ที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร มีอิสระใน การให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์หลากหลาย เพื่อเพิ่มผลผลิตของงาน

2) ความร่วมมือ (Cooperation) เป็นการร่วมมือในการทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ทีมตั้งไว้ โดยแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจของสมาชิกภายในทีม

3) การประสานงาน (Coordination) การที่สมาชิกในทีมทุกคนมีการประสานงานกันในการปฏิบัติงาน โดยการประชุมวางแผนที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมงาน ซึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันโดยปราศจากการควบคุมในองค์กร การประสานเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์การเพื่อเชื่อมโยงการกระทำของหน่วยงานย่อยซึ่งกันและกัน จากโครงสร้างเป็นลักษณะแนวตั้งและแนวนอนเพื่อจะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Breakthrough) การที่สมาชิกในทีมต้องมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาของงานที่ทำ จึงเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากงานที่ทำอยู่ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้จริง จึงเป็นการปรับปรุงงานและเพิ่มผลผลิตอีกด้วย

5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เป็นการปรับปรุงของกระบวนการทำงานและการพัฒนางาน เพื่อลดระยะเวลาในการทำงานและการปรับปรุงคุณภาพออกแบบสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทำงานมากขึ้น

สรุป

การทำงานเป็นทีม เป็นการร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟังและเข้าใจซึ่งกันและกัน ปัญหาของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งทีมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร มีอิสระในการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ หลากหลายเพื่อเพิ่มผลผลิตของงาน 2) ความร่วมมือ (Cooperation) เป็นการร่วมมือในการทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ทีมตั้งไว้ โดยแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจของสมาชิกภายในทีม 3) การประสานงาน (Coordination) การที่สมาชิกในทีมทุกคน มีการประสานงานกันในการปฏิบัติงาน โดยการประชุมวางแผนที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมงาน ซึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันโดยปราศจากการควบคุมในองค์กร การประสานงานเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์การเพื่อเชื่อมโยงการกระทำของหน่วยงานย่อยซึ่งกันและกัน จากโครงสร้างเป็นลักษณะแนวตั้งและแนวนอน เพื่อจะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Breakthrough) การที่สมาชิกในทีมต้องมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาของงานที่ทำ จึงเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากงานที่ทำอยู่ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้จริง จึงเป็นการปรับปรุงงานและเพิ่มผลผลิตอีกด้วย และ 5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เป็นการปรับปรุงของกระบวนการทำงานและการพัฒนางาน เพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน และการปรับปรุงคุณภาพออกแบบสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทำงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลและข้อค้นพบนี้ไปใช้ในองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยการนำองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้นต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นันทิยา พองมี. (2554). การศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
พิมพ์พรพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสาร มจร. การพัฒนาลังคม, 2(1), มกราคม-
เมษายน.
- รุ่งรัชดา พิธีธรรมานวัตร. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ
ของพนักงานและเจ้าหน้าที่สำนักงานหนักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 13 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การจัดการภาครัฐและเอกชน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิไลวรรณ ศรีมันตะสิริภัทร. (2560). พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารและครูที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2563, จาก
<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf>.
- อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Donnellon, A. (2006). *Leading teams: expert solutions to everyday challenges*. Harvard Business School
Press.
- Johnson, D. W., & Johnson, F. P. (2003). *Joining Together: Group Theory and Group Skill*. (8th ed.).
Boston: Allyn and Bacon.
- Luecke, R. (2004). *Harvard Business Essentials: Creating teams with an edge: The complete skill set to
build powerful and influential teams*. Rutgers University Press.
- Romig, D. (1996). *Breakthrough Teamwork: Out Standing Result Using Structured Teamwork*. Chicago:
Irwin.
- Woodcock, M. (1989). *Team development manual*: Gower Aldershot. UK: [n.p.].

การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

The Study of Academic Administration Problems in Small Schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

อภิษฎา สุนทรพรพันธ์¹, ทินกร ชอัมพงษ์², ธีรพจน์ แนนเนียน³
Aphinrat Sunthornphornphan¹, Thinnakorn Cha-umpong², Teerapod Naebnean³
Corresponding Author E-mail: abhinjarat2351@gmail.com

Received: 2021-01-18; Revised: 2021-02-15; Accepted: 2021-04-27

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวน 226 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน และครู จำนวน 176 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านสื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูที่มีต่อระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the level of academic administration problems in small schools. The sample was 50 school administrators and 176 teachers, 226 samples in total selecting with random sampling. The research instrument was a questionnaire about academic administration problems in small schools with a coefficient of stability at 0.99. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test analysis, analysis of variance (One-way ANOVA) and paired comparison test by Scheffe's Method. The Research findings were as follows:

- 1) All 9 academic administration problems in small schools overall were at a moderate level when sorting by aspect from the highest to the lowest were Internal quality assurance, learning management, Research for educational quality development, curriculum and curriculum development in schools, instructional media and development innovation and educational technology, education guidance, evaluation assessment and course transfer, development learning resource and library, and educational supervision, respectively.
- 2) The comparison results of the opinions of school administrators and teachers towards the academic administration in small schools divided by sex, education found, and work experience that the participants had different opinions toward the academic administration problems in small schools statistically significant at the .05 level.

Keywords: Academic Administration, Small Schools

บทนำ

การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมีเสถียรภาพท่ามกลางสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการพัฒนาด้านอย่างต่อเนื่อง และขยายวงกว้างไปสู่การพัฒนาสังคม ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับพื้นฐานของการมีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีในการเป็นพลเมืองยุคศตวรรษที่ 21 สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา การจัดการศึกษาที่ดีต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านตนเองตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งในปัจจุบันการเตรียมคนสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพด้านวิชาการนั้นถือเป็นภารกิจที่ท้าทายความสามารถของการบริหารงานวิชาการ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง การแข่งขันระหว่างบุคคลกับเทคโนโลยี ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในการเข้าถึงการศึกษา และความหลากหลายของศักยภาพแต่ละบุคคล ล้วนเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตามศักยภาพ และความพร้อมอย่างเท่าเทียมถือเป็นสิ่งสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ เพื่อเน้นถึงพหุปัญญาของผู้เรียนรายบุคคลที่หลากหลายตามศักยภาพ และต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามความสนใจ และความถนัดของตนเองในด้านต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562ข, หน้า 1)

การบริหารงานวิชาการ จึงถือเป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถของมนุษย์ ทั้งด้านสติปัญญา ความคิด การให้เหตุผล และการมีวิจารณญาณ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม ส่วนงานด้านอื่น ๆ ถือเป็นงานที่สำคัญรองลงมา หรือเป็นงานที่ส่งเสริม และสนับสนุนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ยึดเอางานวิชาการเป็นหลักในการบริหาร และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการจะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่วนงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน (สันติ บุญภิรมย์, 2553, หน้า 10) ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดก็ตาม มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1)

ปัจจุบันปัญหาของการจัดการศึกษาคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย อีกทั้งปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร และด้านงบประมาณที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยมีปัญหาสำคัญคือการขาดแคลนครู ปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยหลักคือครู โรงเรียนจำนวนหนึ่งขาดแคลนครู และโรงเรียนบางแห่งไม่มีครูสอนเฉพาะวิชา การวัดและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การสอนที่เน้นท่องจำ ไม่เชื่อมโยงชีวิตจริง ไม่เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากยังขาดศักยภาพ ทั้งด้านครู วัสดุ ครุภัณฑ์ การพัฒนาวิชาการ รวมทั้งมีความแตกต่างกันทั้งในคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติได้ครบ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น (อภิชัย พันธเสน, และคณะ, 2558, หน้า 335)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อต้องการทราบปัญหาในการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพดีขึ้น และเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิด ประสิทธิภาพประสิทธิผลแก่ผู้เรียนสูงสุด และมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียน การสอนอย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 9 - 11) ได้กำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานด้านวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การแนะแนวการศึกษา
6. สื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด
8. การนิเทศการศึกษา
9. งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

ซึ่งผู้ศึกษาเลือกศึกษา 9 ด้าน เพื่อให้มีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยจำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 119 คน และครู จำนวน 414 คน รวม 533 คน จาก โรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 120 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน โดยการเทียบบัญชีได้รายชื่อได้ ผู้บริหาร จำนวน 50 คน และครู จำนวน 176 คน จากโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 120 โรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู โดยศึกษาใน 9 ด้าน ดังนี้ 1) งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การแนะแนวการศึกษา 6) สื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด 8) การนิเทศการศึกษา และ 9) งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก พร้อมส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 ฉบับ ในระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 - 9 มีนาคม 2564
3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานนำมาวิเคราะห์สถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way ANOVA) ด้วยสถิติเอฟ (F - test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำมาทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่โดยวิธีการของ ฟิชเชอร์ (Fisher's least - significant difference)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติงานสูงสุด 2 อันดับแรก และอันดับสุดท้าย ของงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน คือ
  - 1.1 ด้านงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.2 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินไปวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การประชุมวางแผนการดำเนินการและมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูที่มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
  - 1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างความตระหนักในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การทำรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - 1.5 ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการดำเนินการแนะแนวการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ

การนำผลการประเมินไปวางแผนการแนะแนวการศึกษาในครั้งต่อไป และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การบริการให้คำปรึกษาแนะแนว

1.6 ด้านสื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดอบรมครูด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดเก็บรักษาสื่อให้มีความพร้อมในการใช้งาน และอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

1.7 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การทำรายงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การดำเนินการให้ผู้เรียนใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดให้เกิดประโยชน์

1.8 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลกระบวนการนิเทศ การศึกษาอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาให้กับบุคลากร

1.9 ด้านงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามขอบเขตของงานวิชาการ 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นงานที่ค่อนข้างมากไม่ให้ความสำคัญ และมักจะผลักภาระให้กับผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการเพียงเท่านั้น ขาดความร่วมมือในการทำงาน เป็นงานที่ต้องจัดทำเอกสารและมีขั้นตอนในการดำเนินงานมาก อีกทั้งผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำรายงานการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษาจึงทำให้งานด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีปัญหามากที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านจำนวนครูและบุคลากรทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบครบวงจร และตรงตามวิชาเอกได้ แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาด้านการใช้สื่อ DLTV เป็นตัวช่วย และด้านนิเทศการศึกษาที่มีปัญหาน้อยที่สุด เพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่บุคคลภายนอกมองว่าเป็นโรงเรียนจุดอ่อนของการศึกษาไทยต้องได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วน จึงทำให้มีการจัดการนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญา พงษ์ชัย (2554) ผลการวิจัยพบว่าปัญหา

การบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์หลักสูตรของสถานศึกษา แต่ไม่นำความคิดเห็นนั้นมาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมไปถึงการจัดทำหลักสูตรที่ปราศจากการศึกษาสภาพความต้องการและบริบทของชุมชนในการมุ่งหวังคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญา พงษ์ชัย (2554) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาคือครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร ทำให้ไม่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรง และไม่สามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้

1.2 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินไปวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การประชุมวางแผนการดำเนินการและมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน แต่ยังขาดการวิเคราะห์ปัญหาที่ได้จากการประเมินผล รวมไปถึงการใช้ผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาต่อเพราะสภาพอัตราค่าจ้างที่มีอยู่อย่างจำกัดของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก รวมไปถึงภาระงานที่หลากหลายทำให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นในลักษณะที่ทำให้เสร็จไป แต่ยังไม่เกิดภาพความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สุดสวาท (2554) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาคือผู้บริหารและครูขาดความร่วมมือในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้ดำเนินงานส่วนใหญ่จะเป็นครูวิชาการ และครูไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ลักษณะการดำเนินงานจะเป็นเพียงการทำให้เสร็จสิ้นไปแต่ละหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูที่มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาครูไม่ตรงตามวิชาเอกทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องยึดตามสื่อใน DLTV เป็นหลัก ถ้าครูจะจัดกิจกรรมการสอนเพิ่มเติมก็มีความกังวลในการที่จะสอนตามโทรทัศน์ไม่ทัน และสืบเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้ครูไม่สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามความถนัด และความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน กลมกุล (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนไกลกังวลในการแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และทำให้ผู้เรียนได้เรียนครบตามตัวชี้วัดในหลักสูตร

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างความตระหนักในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การทำรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะที่ทำให้เสร็จสิ้นไปเพื่อมีรายงานผู้บริหารแต่การวิจัยไม่ตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่นำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากครูไม่เห็น

ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับงานวิจัยว่ามีความยุ่งยาก อีกทั้งไม่มีการสนับสนุนงบประมาณที่ชัดเจนจากทางโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร แผลสูงเนิน (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนใกล้เคียง และหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมพัฒนางานวิจัย

1.5 ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการดำเนินการแนะแนวการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินไปวางแผนการแนะแนวการศึกษาในครั้งต่อไป และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การบริการให้คำปรึกษา แนะแนว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีกระบวนการแนะแนวการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน รวมถึงมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นในด้านแนะแนว แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความท้าทายที่ทุกโรงเรียนขนาดเล็กต้องเผชิญ คือการขาดการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานด้านแนะแนวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน ปานสาวท (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการแนะแนวการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายในและกำหนดปฏิทินการดำเนินการ พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

1.6 ด้านสื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดอบรมครูด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดเก็บรักษาสื่อให้มีความพร้อมในการใช้งาน และอยู่ในสภาพที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนและมีการจัดเก็บอย่างดี แต่ยังขาดการพัฒนาสื่อการสอนและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เนื่องจากขาดความรู้และแนวคิดในการพัฒนาสื่อเพราะไม่ได้รับการอบรมพัฒนาในด้านดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร แผลสูงเนิน (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.7 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การทำรายงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การดำเนินการให้ผู้เรียนใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนต้องมีแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดซึ่งเป็นพื้นฐานการบริการทางด้านวิชาการให้แก่ผู้เรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ แต่ยังขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดให้มีความโดดเด่นและน่าสนใจ จึงส่งผลต่อการจัดทำรายงานการพัฒนาเพราะโรงเรียนไม่ได้มีการพัฒนาอย่างจริงจัง เป็นเพียงการดำเนินการจัดตั้งและบำรุงรักษาเพียงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวดี โพธิ์งาม (2558) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกโรงเรียนมีการจัดตั้งห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท

1.8 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินผลกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาให้กับบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในอยู่แล้วเพราะเป็นภารกิจที่ผู้บริหารและครูต้องร่วมมือกันเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แต่ยังขาดการจัดเก็บหลักฐานในรูปแบบของเอกสาร รวมถึงการสรุปผลการประเมินผลกระบวนการนิเทศที่ชัดเจนและเป็นระบบ เป็นการทำหน้าที่ทำให้ครูรู้ว่ามีกรณีเกิดขึ้นแต่ไม่ได้นำผลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ โชติจรัส (2559)

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องด้วยโรงเรียนมีการมอบหมายบุคลากรในการดำเนินงานด้านนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม และมีการนำผลการนิเทศมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

1.9 ด้านงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การดำเนินการนิเทศ กำกับติดตาม การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานด้านวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน เป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนในการตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน แต่ครูยังขาดความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานเพราะผู้บริหารไม่ได้มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน รวมไปถึงไม่ได้มีการกำกับติดตามเชิงลึก การดำเนินงานจึงขาดเอกภาพ และจะมีการให้ความสนใจแก่ต่อเมื่อมีผลต่อการเลื่อนวิทยฐานะของครู หรือการประเมินภาพรวมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวดี โพธิ์งาม (2558) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ด้านงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องด้วยโรงเรียนมีการกำหนดค่าเป้าหมายของสถานศึกษา และมีเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลที่มีความเป็นเอกภาพ เน้นการประเมินตามสภาพจริงภายใต้ความยืดหยุ่น หลากหลาย

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิชาการส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านเอกสาร และเพศหญิงมีความเหมาะสมในการทำงานด้านเอกสารมากกว่าเพศชายเนื่องจากเพศหญิงมีความละเอียดรอบคอบในการทำงานมากกว่าเพศชาย และงานบางด้านมีค่านิยมในการใช้เพศเป็นคุณสมบัติในการมอบหมายงาน จึงทำให้เพศชายมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหามากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน กลมกุล (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน เนื่องด้วยเพศชายไม่ชอบทำงานที่ต้องใช้ความละเอียดลออด้านเอกสาร ทำให้มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการที่มากกว่าเพศหญิง

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคคลมีความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน ทำให้ทัศนคติในการมองปัญหาแตกต่างกันตามไปด้วย โดยบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตตาวัลย์ สุดสวาท (2554) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน เนื่องด้วยบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกมีความคิดเห็นต่อปัญหามากกว่าบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

4. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 5 - 10 ปี และ 3) 10 ปีขึ้นไป โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันย่อมวิเคราะห์ปัญหาแตกต่างกัน บุคคลที่เพิ่งจบการศึกษามาใหม่หรือมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานทำให้การมองสภาพงานที่ไม่เคยพบเจอว่าเป็นปัญหา ส่วนบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีความพร้อมในการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการทำงานตามยุคสมัย และบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความเหนื่อยล้าในการทำงานเนื่องจากสภาพการทำงานที่มีความจำเจ อีกทั้งสภาพการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่ส่งผลต่อ

การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของครูที่เฝ้าต่อครูรุ่นใหม่ที่มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
นันท์วัน ป้านสาวท (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 5 - 15 ปี
และ 3) 15 ปีขึ้นไป โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครสวรรค์ เขต 1 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และมีกระบวนการการใช้หลักสูตรที่
เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน และการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านหลักสูตรที่มีความเหมาะสม

1.2 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจาก
การประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา และนำผลการประเมินไปวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป
รวมถึงการจัดทำแผนตามเป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายและตอบสนอง
ปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่
หลากหลาย จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ และควรส่งเสริมให้ครูวางแผนการจัดการเรียนการสอน
ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรสร้างความตระหนักในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของครู ควบคู่ไปกับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายของการวิจัยเพื่อการดำเนินการวิจัยอย่างมีเป้าหมาย และครูเห็นความสำคัญของการวิจัย

1.5 ด้านการแนะแนวการศึกษา โรงเรียนควรให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากรใน
การดำเนินการแนะแนวการศึกษา และนำผลการประเมินการแนะแนวไปวางแผนการแนะแนวการศึกษาในครั้งต่อไป รวมทั้ง
การประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อให้ทราบเป้าหมาย การดำเนินการตามแผนของการแนะแนวการศึกษา

6. ด้านสื่อการสอน และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียนควรสนับสนุนหรือจัดให้มี
การจัดอบรมครูในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีกระบวนการประเมินผลการใช้สื่อ และ
นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมไปถึงการเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
ทางการศึกษาของครู

7. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด โรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ
ห้องสมุดอย่างเป็นระบบ จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด และจัดทำรายงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
และห้องสมุดไว้เป็นข้อมูลสารสนเทศ

8. ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา เพื่อ
เป็นประโยชน์ต่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และการประเมินผลกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงควรจัด
ให้มีการดำเนินการนิเทศการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

9. ด้านงานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์กำหนดนโยบายเกี่ยวกับ
การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับติดตาม กระบวนการวัดผล ประเมินผล
และเทียบโอนผลการเรียนว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562ข). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2563. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยญา พงษ์ชัย. (2554). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- นันทวัน ป่านสาท. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปภาวดี โพธิ์งาม. (2558). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประภาพร แผลดสูงเนิน. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ลัดดาวัลย์ สุดสาท. (2554). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิลาวัลย์ โชติจำรัส. (2559). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- สมาน กลมกุล. (2559). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักการปฏิบัติงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อภิชัย พันธเสน, และคณะ. (2558). การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (2535 - 2558). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

The Study of Desirable Attributes of School Administrators in 21st Century
under Chainat Office of the Basic Education Commission

สุรินทร์ นามอยู่¹, สายทิพย์ ยะฟู², ทีปปิพัฒน์ สันตะวัน³
Surin Namyu¹, Saythit Yafu², Teeppipat Suntawan³
Corresponding Author E-mail: surin.y@nsru.ac.th

Received: 2021-01-20; Revised: 2021-02-18; Accepted: 2021-04-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ปีการศึกษา 2562 จำนวน 300 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซี และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเที่ยง 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า

1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวม มีระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) มีค่าสูงสุด รองลงมาคือด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.16$) และลำดับที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเมื่อจำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the desirable attributes of school administrators in 21st century and 2) to compare the desirable attributes of school administrators in 21st century divided by gender, age, and education. The research sample was 300 teachers in academic year 2019. The research sample size was determined using Krejcie & Morgan formula and simple random sampling. The research instrument was questionnaire on the desirable attributes of school administrators in 21st century with validity at 0.92. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, mean testing, analysis of variance (One-way ANOVA). The study findings were as follows:

1) The desirable attributes of school administrators in 21st century under Chainat Office of the Basic Education Commission in overall were at a high level ($\bar{X} = 4.14$). When considering each aspect found that personality of the school administrators was at the highest level ($\bar{X} = 4.20$), followed by moral and ethical ($\bar{X} = 4.16$) and the lowest was roles of school administrators ($\bar{X} = 4.08$), respectively. 2) The result of desirable attributes of school administrators in 21st century comparison divided by gender both overall and each aspect were statistically different at .05 level. Considering each aspect age and education were no different.

Keywords: Desirable Attributes, School Administrators

บทนำ

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคม ของโลกการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) เป็นการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลก คือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564) ทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบอย่างมาก จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานในองค์กรครั้งใหญ่ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (โยธิน นิลคช, 2561, หน้า 412) ซึ่ง ญัฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2551, หน้า 35) กล่าวว่าในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และการคมนาคม ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชากรโดยมุ่งให้ประชากรของประเทศมีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขกระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2557, หน้า 62 - 63) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีทักษะในการดำรงชีวิตสมัยใหม่ ได้แก่ การแก้ปัญหาการสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ และเรียกร้องให้การเรียนรู้ในสถานศึกษาต้องให้น้ำหนักสมองซีกขวาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้สอนต้องมีสติระลึกละเอียดตลอดเวลาว่า การเรียนการสอนต้องไม่ใช่ความรู้ของตน แต่เป็นเรื่องการคิด และทักษะของศิษย์จุดเน้นต้องเปลี่ยนจากการสอนของครูไปสู่การเรียนรู้ของศิษย์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน และแสดงบทบาทความเป็นผู้นำ และนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้วยังจะต้องเป็นกลไกสำคัญเพื่อการขับเคลื่อน ให้ระบบการศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศความท้าทายทางการบริหารความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสภาวะนี้เกิดขึ้นจากการที่อัตราการเกิดลดลง คนมีอายุยืนขึ้น สภาพดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาด้วยเช่นกัน ความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนจะเปลี่ยนไป เครือข่ายสังคมก็เข้ามามีบทบาทต่อการตัดสินใจของคนมากขึ้น ขณะเดียวกันพฤติกรรมการทำงานของคนเปลี่ยนไปต้องการความสำเร็จและการยอมรับที่เร็วมากขึ้น การเข้าถึงเทคโนโลยี ที่กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เด็กรุ่นใหม่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ บุคลากรในสถานศึกษาก็จำเป็นต้องเป็นคนที่สามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน (โยธิน นิลคช, 2561, หน้า 417 - 418)

ความหลากหลายและความขัดแย้งกันในศตวรรษที่ 21 นี้สถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นองค์กรที่เปิดรับความหลากหลายและความแตกต่างที่มากขึ้นพร้อม ๆ กับความจำเป็นในการสร้างให้เกิดความเป็นเอกภาพในองค์กร เพราะเอกภาพในองค์กรคือหัวใจของความสำเร็จ การบริหารจัดการคนในยุคใหม่ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องเป็นกลุ่มคนที่ไม่ยึดติดกับระบบเดิม มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิถีทัศน์ได้ตลอดเวลา การบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายข้างต้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเครื่องมือสำคัญ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ดังนี้ 1) การจัดการความรู้ในองค์กร การบริหารจำเป็นต้องกระตุ้นให้คนในองค์กรพัฒนาความรู้ สร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ใช้เวลาปรับเปลี่ยนคนในองค์กรให้มีความเห็นร่วมกัน ทำงานร่วมกันสู่เป้าหมายเดียวกัน 3) การทำงานอย่างเป็นเครือข่ายองค์กร 4) ทำงาน

ร่วมกับสถานประกอบการเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนความต้องการการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป (จารุวัจน์ สองเมือง, 2558, ออนไลน์)

ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์การบริหาร ที่มุ่งเน้นพัฒนาขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การพัฒนาก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลาย ๆ ด้านที่กำลังจะเกิดขึ้นภายในอนาคต ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมีสิ่งสำคัญที่สุด 3 ประการ คือ 1) มีทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 2) มีบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการตนเอง และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม (โยธิน นิลชข, 2561, หน้า 421)

รายงานการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ครั้งที่ 2/2562 ระบุว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ทำการประเมินคุณภาพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทไปแล้ว จำนวน 143 โรงเรียน และแจ้งผลการประเมินอย่างไม่เป็นทางการแล้วจำนวน 119 โรงเรียน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกพบว่าตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทผ่านการประเมินน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 4 และ 5 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2562, หน้า 7) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน ส่วนตัวบ่งชี้ด้านครูนั้นผลออกมาส่วนใหญ่เป็นดีและดีมาก และตัวบ่งชี้ด้านผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นดีมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนมากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในตนเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559, หน้า 1 - 8)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญและเป็นแรงจูงใจให้ผู้ศึกษามีความคิดที่จะศึกษาค้นคว้าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทว่า การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนิตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ประกอบด้วย การมีคุณสมบัติของผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ความสามารถทางวิชาการ การสื่อสารและเทคโนโลยี การเป็นนักรริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการ นักสร้างพลังสร้างแรงบันดาลใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

1. หลักการและแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

ภาวดี อนันต์นารี (2552, หน้า 2) ได้สรุปความหมายการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้มีความสามารถทัศนคติ พฤติกรรมและค่านิยมหรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคมการเมืองและเศรษฐกิจนั้น ต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพ ของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการ พัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การการสั่งการการ อำนาจความสะดวกและการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

1.2 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ภูวิศา ชูัญญะ (2556, หน้า 14) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือก ให้เป็นหัวหน้าในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นผู้นำเอานโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ขององค์การที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าในการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นผู้ที่ใช้ศิลปะและวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความสามารถเป็นผู้นำพาโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

1.3 ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

มัทนา วังนอมศักดิ์ (2556, หน้า 205 - 207) กล่าวว่า ทักษะยุคใหม่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มี ประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็น และ สำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมี นักวิชาการให้ทัศนะด้านทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่

สรุปได้ว่า ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหาการสื่อสารการทำงานเป็นทีมการตัดสินใจสัมฤทธิ์ การมีมนุษยสัมพันธ์คุณธรรม จริยธรรมเทคโนโลยีและดิจิทัล ซึ่งมีความสำคัญกับการบริหารการศึกษาในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการ อย่างต่อเนื่องมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอนกติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากร สนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคลากรวิชาชีพที่จะ นำสถานศึกษาให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สูงสุด

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

Hodgetts (1999, หน้า 256 - 258) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะพิเศษหลายประการที่ปรากฏในตัวบุคคล จะมีความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ คุณลักษณะพิเศษของบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นผู้บริหารดังกล่าวนั้นมี 5 ประการดังนี้ 1) การมีสติปัญญา เหนือผู้อื่น 2) การมีความมั่นคงทางอารมณ์ 3) การรู้จักใช้แรงจูงใจ 4) การมีทักษะในการแก้ปัญหาและ 5) การมีทักษะในการ บริหาร

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่จะ แสดงออก ถึงความเป็นนักการศึกษามืออาชีพ ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาตาม แนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

วิจารณ์ พานิช (2557, หน้า 49 - 50) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมี ความสำคัญ เนื่องจากต้องเป็นผู้ที่มีความรู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีภาวะเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ มี

ความเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคน เป็นนักประสานงานที่ดีบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและครองตนดี มีความโปร่งใสจึงจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้อื่น

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเพราะจะเป็นผลต่อความสำเร็จ หรือประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา โดยตรง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเอง และผู้ใต้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักความผูกพันในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นผู้บริหารแบบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา

3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

จันทราณี สงวนนาม (2553, หน้า 137) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ประการดังนี้

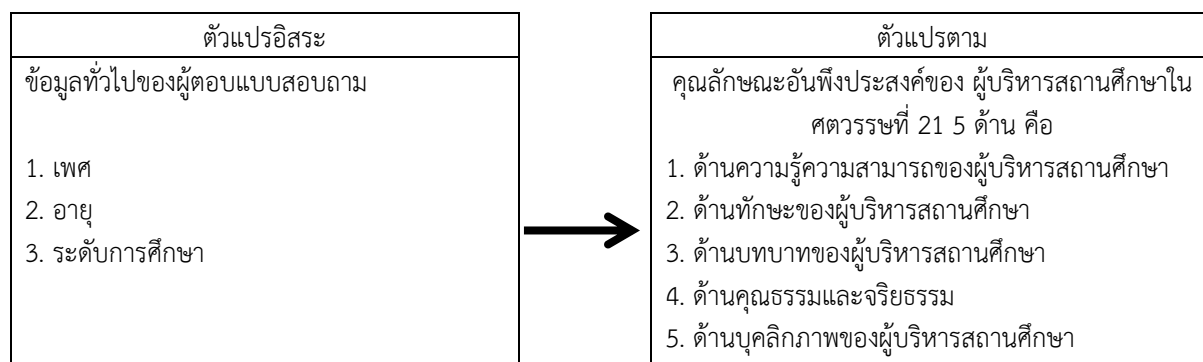
- 1) เป็นผู้มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรมและเจตคติในการบริหาร และจัดการศึกษาประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการครองตนครองคนครองงานและยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ
- 2) เป็นผู้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีภาวะผู้นำผู้ตามที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทางอารมณ์ มีความคิดเป็นประชาธิปไตยและมีการทำงานเป็นทีม
- 3) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา ได้แก่ ความรู้ทั่วไปในการบริหารการจัดการศึกษาและความรู้เฉพาะตำแหน่งตามภารกิจของสถานศึกษา
- 4) เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความมุ่งหวังในอนาคต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแนวทางพัฒนาการศึกษา

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ สรุปผลได้ว่า ลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานและพัฒนาการศึกษาประกอบด้วย คุณลักษณะ ด้านผู้นำด้านวิชาการและด้านการตัดสินใจ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ควรต้องมีขอบข่ายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
- 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 5) ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2562 จากสถานศึกษาทั้งหมด 162 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 1,348 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2562 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie, & Morgan (1970, pp.607 - 610; อ้างถึงใน อีริคสัน เอเคกูล, 2552, หน้า 116) จำนวน 1,348 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายและทำการเทียบสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
- 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 5) ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2) กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

3) ร่างแบบสอบถาม โดยกำหนดเนื้อหาและข้อคำถามให้ครอบคลุม และสอดคล้องตามกรอบแนวคิดในการศึกษาและให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4) นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

5) นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ถูกต้องเหมาะสมตามเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

5.1) ดร.มานะ เพียรมุ่งงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมโนรมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

5.2) นางรพีพร ประสงค์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

5.3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

6) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าคุณคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังนี้ เกณฑ์การพิจารณาของ พิษณุ พงศรี (2553, หน้า 139) ดังนี้

- ให้คะแนน +1   แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
ให้คะแนน 0   ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
ให้คะแนน -1   แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

7) นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยจะนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00

8) นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี คือโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี และโรงเรียนพรหมสาร และมีบริบทที่คล้ายคลึงกันที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ของ Cronbach (พิชญ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 143) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.922

9) นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาพบผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยผู้ศึกษานำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนเพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษาด้วยตนเองระหว่างวันที่ 3 - 7 สิงหาคม 2563 หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วจะไปปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 17 - 21 สิงหาคม 2563
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลตามขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมานำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) แล้วเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งค่าช่วงคะแนนเป็นช่วง ๆ โดยมีความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 99 - 100)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ โดยใช้ทดสอบค่า t (t - test Independent Samples) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน

4. เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และหากพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ศึกษาทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe

ผลการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	77	25.70
หญิง	223	74.30
รวม	300	100.00
2. อายุ		
26 - 35 ปี	41	13.70
36 - 45 ปี	46	15.30
46 - 55 ปี	154	51.30
56 ปีขึ้นไป	59	19.70
รวม	300	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	206	68.70
สูงกว่าปริญญาตรี	94	31.30
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 74.30 ชาย คิดเป็นร้อยละ 25.70 ส่วนใหญ่ 46 - 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.30 น้อยที่สุดอายุ 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.70 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.70 และสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.30

ตอนที่ 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์		ระดับคุณลักษณะ		การแปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา	4.15	0.63	มาก	3
2	ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา	4.13	0.62	มาก	4
3	ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	4.08	0.65	มาก	5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม (ต่อ)

	คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณลักษณะ		การแปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
4	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.16	0.61	มาก	2
5	ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา	4.20	0.60	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.14	0.55	มาก	

จากตารางที่ 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) มีค่าสูงสุด รองลงมาคือด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.16$) และลำดับที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$)

อภิปรายผล

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.1 ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย มีการวางนโยบายกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน มีความสามารถในการใช้เหตุผล เพื่อการอธิบายและให้คำชี้แจง มีความรู้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและสามารถ วิเคราะห์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้มีความสามารถในการจัดองค์กรและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตน มีความสามารถในการจัดบุคลากรเข้าทำงานอย่างเหมาะสม สามารถแสดงให้ผู้อื่นร่วมงานเห็นถึงความมุ่งหวังในผลสำเร็จของงาน มีความสามารถในการแก้ไขและการจัดการกับปัญหาภายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นร่วมงาน แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมงาน มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้อื่นร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นร่วมงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน มีความสามารถในการติดตามตรวจสอบผลงานของผู้อื่นร่วมงาน และมีความสามารถในการจัดหาทรัพยากร เพื่อการศึกษาและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกิดศักยภาพที่เข้มแข็งในการทำงานในทุก ๆ ด้านมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์นโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานอย่างเป็นระบบ มีความสามารถบริหารทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนและจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานมีการปรับตัวเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมีความเป็นประชาธิปไตยในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมงานและมีศักยภาพในด้านการติดตามผลงานของผู้อื่นร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชยาภรณ์ จันโท (2560) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการใช้ทักษะในการบริหารจัดการงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ทักษะผู้บริหารสถานศึกษามีผู้ให้ความหมาย ว่าเป็นผู้ใช้ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในการบริหารงานสถานศึกษา โดยนำประสบการณ์มาปรับใช้ในการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งความชำนาญเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในอันที่จะก่อให้เกิดความชำนาญและความเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการบริหารงานการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ความสามารถของบุคคลด้านศักยภาพ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในการนำเอาทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท นำความเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความสามารถในการตัดสินใจในการสั่งการรู้จัก ดิชมผู้ร่วมงานตามความเหมาะสมมีทักษะในด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศมีทักษะในด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล สามารถ สร้างแรงจูงใจในองค์กรให้ทำงานเป็นทีมได้สามารถสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึง ความรู้ความสามารถความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กาญจนา โคตรโยธา (2560) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย

1.3 ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องม ีบทบาทที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ในการบริหารสถานศึกษาได้แก่บทบาทในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลการบริหารทั่วไป รวมถึงการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีเป็นผู้นำกำหนดทิศทาง เป็นนักจัดองค์การเป็นผู้แก้ปัญหา เป็นผู้สร้างแรงจูงใจและที่สำคัญการเป็นผู้นำทางวิชาการจึงจะนำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สถานศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะ การเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็น ภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ ยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนากระบวนการทำงานให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์ อย่างเพียงพอให้ ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติ งานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ ๆ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนศิษย์เก่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการ ที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท เป็นผู้นำกำหนดเป้าหมายและแผนในการทำงานที่ชัดเจนเห็นคุณค่าและความเชื่อมั่นเป็นสำคัญในการทำงานกระตุ้นให้ ผู้ร่วมงานได้ทำงานใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ปลุกฝึ งค่านิยมที่ดีงามและถูกต้องในองค์กรใส่ใจในเรื่องของหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ได้รับการอบรม หรือพัฒนาด้านตนเองอย่างต่อเนื่องมีคุณลักษณะในการติดตามงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน ชุมชนและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สามารถ ฟองศิริ (2558) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคุณธรรมเป็นเครื่องกำหนดจริยธรรม การแสดงจริยธรรมที่ดีงาม ย่อมเกิดจากคุณธรรม ภายในจิตใจเป็นพื้นฐาน ซึ่งนำไปสู่การกระทำที่เป็นธรรมชาติจริงใจบริสุทธิ์ใจ ผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กร อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปฏิบัติงานด้วยความ ขยันหมั่นเพียร มีความรักสามัคคีซึ่งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงขององค์กร โดยที่คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน มีความเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงาน ให้ความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน อย่างสม่ำเสมอ มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานของชีวิต บริหารงานอย่างมี คุณธรรม ไม่มีอคติ ลำเอียง ประหยัดและอดออมเป็นตัวอย่างแก่ผู้ร่วมงาน เป็นคนมีเหตุผลและมองโลกในแง่ดีและละเว้นจาก อบายมุขและสิ่งเสพติดทั้งปวง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท เลือกคุณธรรมและจริยธรรมมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหาร การนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัวประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเองคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหารและคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคมและคุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น และบรรลุเป้าหมายอย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งบุคลิกภาพ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่ประกอบด้วยลักษณะภายนอกและลักษณะภายใน ได้แก่ลักษณะทางร่างกาย จิตใจอารมณ์สติปัญญา รวมไปถึงการเข้าสังคม บุคลิกภาพของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการบริหารองค์กร ในยุคสังคมเทคโนโลยีและสารสนเทศผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีความบุคลิกภาพที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี โดยที่บุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง การแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ และสถานการณ์ การมีกิริยาอาการ สุภาพอ่อนโยนกับทุกคน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความสุขุม รอบคอบในการปฏิบัติงาน มีความกล้าในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง การมีสุขภาพจิตที่ดีรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี และรู้จักใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมตามโอกาส มีอัธยาศัยดี กิริยามารยาทสุภาพอ่อนโยน มีความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าหาญและกล้าในการตัดสินใจมีความสุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงานมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิพัฒน์ กล้าผจญ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายที่พบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายที่พบดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกเพศ ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมต่อความรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีก่อให้เกิดความสับสนซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่สิ้นสุดในการดำเนินการในสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรมจึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้แตกต่างกันจึงทำให้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิงนิตย์ กิจวิธ (2561) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรมด้านความมุ่งมั่นและพากเพียรมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุดด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชนด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกันยกเว้นข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรมและข้อ 4 ในด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีคือมีความสามารถนำประชาชน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และรับรู้ในการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกันยกเว้นข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนา นวัตกรรมและข้อ 7 ในด้านการมีวิสัยทัศน์คือมีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ เช่น ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่นสถานศึกษาต้นแบบ ฯลฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตาม อายุ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่มีอายุแตกต่างกันมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ

ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสนับสนุนให้องค์กรมีประสิทธิภาพได้แก่การมีทัศนคติที่ดีของผู้บริหารการปฏิบัติงานต้องมีคุณธรรมมีความยึดหยุ่นและมีความเชื่อมั่นในตนเองจนสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศได้จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพร ฉิมพลอย (2560) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพลังครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพลังครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ด้านผู้นำและด้านการตัดสินใจ 2) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพลังครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพลังครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามระดับการศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีภาวะผู้นำโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้นำทางวิชาการมีความเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคนเป็นนักประสานงานที่ดีบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและครองตนดีมีความโปร่งใสจึงจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้อื่น จึงทำให้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุตินา ศิริพรวัน (2561) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระยะเวลาสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย การมีภูมิรู้รอบรู้ในเรื่องใหม่ ๆ ทันต่อเหตุการณ์ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การมีภูมิธรรมอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความซื่อสัตย์สุจริต วางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบวินัยการมีภูมิฐาน มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งตัวเรียบร้อยถูกต้องตามกาลเทศะ การเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจสามารถกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา การเข้าถึงชุมชนเป็นที่ยอมรับของชุมชน เข้าใจในภาษาถิ่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชน 2) ระยะเวลาเก็บข้อมูลโดยศึกษาจากทัศนะของครูผู้สอน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำและด้านความรู้ความสามารถในการบริหารตามลำดับ และ 3) ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันสามารถใช้เหตุการณ์ปัจจุบันเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาได้

1.2 ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมมีการนำข้อมูลสภาพแวดล้อมมาใช้ในการตัดสินใจ

1.3 ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่โดยงานที่มอบหมายงานต้องตรงกับความสามารถของผู้รับมอบ

1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5 เป็นพื้นฐานของชีวิต

1.5 ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท

2.2 ควรมีการศึกษาความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท

2.3 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท เปรียบเทียบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ เช่น สิงห์บุรี อุทัยธานี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา โคตรโยธา. (2560). ปัจจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- คะนิงนิตย กิจจิธ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2054). เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียน. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2563, จาก <http://www.muallimthai.com/?p=273>.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์ .
- ชยาภรณ์ จันโท. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ชัยนนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 1 - 8.
- ชุดิมา ศิริไพรวัน. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิพัฒน์ กล้าผจญ. (2558). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายทพดินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ฉบับปรับปรุง. ชลบุรี: มนตรี.
- ภูวิศา ชูธัญญะ. (2556). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายกรู๊ป สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2556). ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 3(2), 200 - 207.
- โยธิน นิลคช. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2563, จาก <http://58.181.147.25/ojsjournal/index.php/miniconference/article/view/1634>.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. นครปฐม: ส.เจริญการพิมพ์.
- ศศิตา เพลินจิต.(2558).ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1.การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- ศิริพร นิยมพลอย. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพลังครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สามารถ ฟองศิริ. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนดุสิต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2562). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2561. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- Hodgetts, R. M. (1999). *Management Theory, Process and Practice*. (Translated by C. Cetin and E. C. Mutlu). Istanbul: Beta Printing Distribution Inc.

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน
โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40
The Study of Parent Participation in the Process of Improving Student Discipline
in Muang Si Thep School under The Secondary Education Service Area
Office 40

ณัฐพงศ์ ดาราเพ็ญ¹, สายทิพย์ ยะฟู², ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์³
Nuttapong Darapen¹, Saythit Yafu², Paponson Potipitak³
Corresponding Author E-mail: badinda@hotmail.co.th

Received: 2021-01-24; Revised: 2021-02-26; Accepted: 2021-04-27

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ จำนวน 214 คน ใช้แบบสอบถามศึกษาข้อมูลทั่วไป และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน 4 ด้าน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยง 0.98 การวิเคราะห์ใช้ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานได้แก่การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระต่อกัน จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในภาพรวม พบว่าอยู่ ($\bar{X} = 3.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X} = 3.81$) และต่ำที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะ และ เคารพสิทธิผู้อื่น ($\bar{X} = 3.80$) และ ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ($\bar{X} = 3.80$) โดยผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ ไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การเสริมสร้างระเบียบวินัย, ผู้ปกครองนักเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to study parent participation in the process of improving student discipline in Muang Si Thep school divided by gender, age, occupation, and education. The research sample was 214 parents from Muang Si Thep school. The research instruments were questionnaires on basic information and 5 rating scale questionnaires on 4 aspects of parent participation in the process of improving student discipline with validity at the 0.98 level. The data were analyzed using a basic statistic, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested using a comparative analysis of the mean of the independent variables divided by gender, age, occupation, and education. The research found that:

The parent participation in the process of improving student discipline in Muang Si Thep school under The Secondary Education Service Area Office 40 overall was at a high level ($\bar{x} = 3.81$). When considering each aspect found all aspects were at a high level. The aspects with the highest level were responsibility and punctuality ($\bar{x} = 3.83$), followed by honesty ($\bar{x} = 3.81$), the lowest was compliance with regulations and respect of others ($\bar{x} = 3.80$) and having volunteer spirit, sacrifice, compassion for others ($\bar{x} = 3.80$). The parents with different gender and education had no difference in parent participation in the process of improving student discipline in Muang Si Thep school. The parents of different ages also had no difference in parent participation in the process of improving student discipline in Muang Si Thep school. When considering each aspect found that the having volunteer spirit, sacrifice, compassion for others aspect was statistically different at .05 level, and parents with different occupation had different parent participation in the process of improving students discipline in Muang Si Thep school statistically significant at .05 level.

Keywords: Parent Participation, Improving Discipline, Parents

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 บัญญัติว่ารัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเน้นพัฒนาคนให้มีความรู้คู่ คุณธรรมอย่างต่อเนื่องโดยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาให้เกิดภูมิคุ้มกัน และสามารถ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ทั้งวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา โดยเสริมสร้างความรู้ อย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมของ คนทุกกลุ่มวัย เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2554, หน้า 51 - 57) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 3 - 20) ได้เห็นความสำคัญของระเบียบวินัย จึงได้บรรจุเข้าไป ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ข้อที่ 3 จากทั้งหมด 8 ข้อ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นจะ ปลุกฝังให้นักเรียนเกิดคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน นักเรียนจะมีระเบียบวินัยในห้องเรียน โดยมีการฝึกตั้งแต่เยาว์วัย ประเทศญี่ปุ่นจะเชื่อมั่นในความสำเร็จไม่ได้อยู่ที่โชคชะตา แต่อยู่ที่ความขยันอดทน มีวินัย และทำงานอย่างเป็นขั้นตอน วิธีที่ จะสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เด็กรู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง หรือช่วยสร้างความรับผิดชอบที่ดีให้แก่เด็ก เป็นสิ่งที่ จำเป็นมากในการอบรมเด็กในสังคมยุคปัจจุบัน (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2553, หน้า 103 - 104)

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้สนับสนุน และส่งเสริมให้บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง มีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยมีสิทธิ์ที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และ ให้สถานศึกษามีการประสานงานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายในการจัดโครงสร้างและ กระบวนการจัดการศึกษา เพื่อร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 3 - 12)

ปัญหานักเรียนขาดความมีวินัย เป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต อาจเกิดอารมณ์รุนแรง และมีปัญหาในการปรับตัว เนื่องจากการพัฒนาการทางร่างกาย และการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ จูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตาม นับเป็นสาเหตุแรก ๆ ที่ทำให้นักเรียนขาดความมีวินัย ผู้ปกครอง โดยเฉพาะบิดา มารดา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่จะช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหา ดังกล่าว

แต่สภาพปัจจุบันปัญหาครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันของสังคมขาดความใกล้ชิดระหว่าง บิดา มารดา และบุตร เนื่องจาก ส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ปล่อยให้บุตรอยู่ในความดูแลของญาติพี่น้อง บางครอบครัวต้องดูแลกันเอง ทำให้ เด็กขาดความอบอุ่น ขาดการบ่มเพาะนิสัย โรงเรียนนอกจากจะมีภารกิจโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตาม จุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคมไทยให้แก่เด็กเรียน รวมทั้งดูแลป้องกันและควบคุมแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของนักเรียน โดยการปลูกฝังแนวปฏิบัติที่ดีให้นักเรียน จะทำ ให้สามารถลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 16)

การที่จะทำให้สังคมเราอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขนั้น คนในสังคมต้องยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ที่ สังคมกำหนดขึ้น ควบคู่กับความมีระเบียบวินัย ซึ่งหากขาดระเบียบวินัยจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ฉะนั้นการสร้างระเบียบ วินัยในสังคมจึงจำเป็นต้องวางรากฐานให้กับเด็ก เปรียบเสมือนไม้อ่อนที่สามารถดัดได้ โดยจะทำให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมือง ที่ดีของสังคม ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติ อบรม ฝึกหัด กวดขัน ให้มีความพร้อมตั้งแต่ ยัยเยาว์ ซึ่งจะส่งผลดีมีความสุขความเจริญในภายหน้า เป็นพลเมืองที่มีวินัย ส่งผลให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้า เจริญอารยประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรม ดังนั้นการส่งเสริมวินัยเปรียบได้กับ หลักธรรมที่คอยควบคุมจิตใจมนุษย์ให้มีความรับผิดชอบ รู้จักประพฤติดนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 มีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้าง ระเบียบวินัยนักเรียน โดยร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน และเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหลักใน การขับเคลื่อนการพัฒนา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสังคมไทยที่ผ่านมาถือว่ายังค่อนข้างน้อย การปกครองส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวทางการมีส่วนร่วมแบบเดิม ๆ คือมาร่วมประชุมร่วมพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และบริจาคทรัพย์สิน การมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วนทางการศึกษายังมีน้อยมาก และโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ยังไม่เปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองเท่าที่ควร

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2 ของโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 การส่งเสริมการสร้างระเบียบวินัยนักเรียนตามมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านอื่น ๆ และสถิติการกระทำผิดของนักเรียนย้อนหลัง 4 ปี (พ.ศ.2559 - 2562) นักเรียนมีสถิติการกระทำผิดที่สูงขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนอย่างต่อเนื่องจริงจัง เป็นระบบอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เป็นสิ่งที่มีผลอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการศึกษามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างระเบียบวินัยให้กับนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ อันจะช่วยส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นตามหลักสูตร และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ คือการให้นักเรียนเป็น คนเก่ง คนดี มีสุข อยู่ร่วมสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป (โรงเรียนเมืองศรีเทพ, รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบ 3, 2558, หน้า 2)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อปรับปรุง และพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผู้ปกครองที่มี เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา มีส่วนร่วมแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม ในประเด็นต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างระเบียบวินัย

1.1 ความหมายของระเบียบวินัย

ประถม แสงสว่าง (2554, หน้า 88) ได้ให้ความหมายของคำว่า ระเบียบ หมายถึงกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ตนเองหรือหมู่คณะในสังคมร่วมกันวางไว้ให้เป็นแนวทางแก่สมาชิกในสังคมได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อจะได้เกิดผลสัมฤทธิ์หรือสำเร็จตามความมุ่งหมาย

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 19) ได้ให้ความหมาย ของคำว่า การมีวินัย หมายถึงคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม และผู้มี

วินัย คือ ผู้ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับหรือข้อตกลงของสังคมที่กำหนดขึ้นเป็นข้อปฏิบัติร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นการเสริมสร้างวินัยนักเรียนจึงครอบคลุมถึงการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2554, หน้า 18 - 19) ได้กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างระเบียบวินัยมีดังนี้

1) การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี

2) การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวทางปฏิบัติผสมผสานกับหลักการ ทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย

3) การใช้องค์รวม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรม และสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษาและหลักการพัฒนาจริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่กระทำ มีความพอใจ และยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความถึงพร้อมในการกระทำ

2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 228) ได้ให้ความหมายคำว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการและการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการหรือองค์การ ความรู้สึกนี้ จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรและหน่วยงานที่ดีที่สุด ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่าง โรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ที่จะร่วมกันในการกำหนดแนวทาง และวางแผนใน การพัฒนาเด็กตลอดจนการให้การสนับสนุน ช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา การระดมความคิด ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาเรื่องที่มีกระทบต่อตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว

2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมั่นใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม คือกระบวนการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยทำให้เกิดความซื่อสัตย์ และยุติธรรม โดยแบ่งเป็น

- 1) ประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้บรรยากาศและการสื่อสารในองค์กรดีขึ้น ลดความขัดแย้ง ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและองค์กรมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น
- 2) ประโยชน์ต่อผู้บริหาร โดยฝ่ายบริหารสามารถบริหารพนักงานได้ง่ายขึ้นโดยการตัดสินใจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากทุกฝ่าย
- 3) ประโยชน์ต่อพนักงาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหารและระหว่างพนักงานด้วยกันดีขึ้น มีความไว้วางใจกันสูง มีความรับผิดชอบและผูกพันกับองค์กรมากขึ้น รวมทั้งมีความเข้าใจกฎระเบียบและข้อจำกัดขององค์กร

2.3 หลักการมีส่วนร่วม

ประชุม สุวดี (2554, หน้า 67) ได้อธิบาย ถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานหลักการมีส่วนร่วม เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

- 1) เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วมกล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผนการบริหารจัดการการบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 2) เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้
- 3) เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วมจะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วมโดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม
- 4) เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมกล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสมบุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

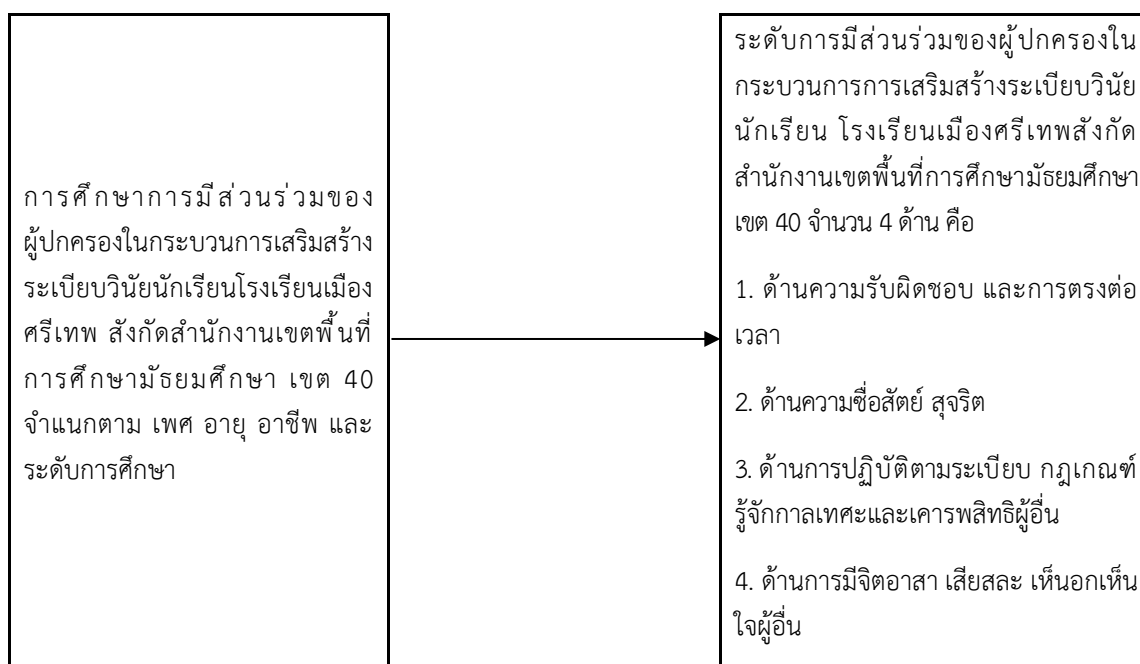
2.4 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 2) ได้อธิบายถึงการที่โรงเรียนกับผู้ปกครองจะร่วมมือกันในการสร้างความเจริญให้แก่แก่นักเรียนนั้นอาจทำได้โดยวิธีการต่อไปนี้

- 1) จัดให้มีกรรมการโรงเรียนโดยเลือกตั้งจากประชาชน
  - 2) เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียนหรือวันหยุด
  - 3) จัดหลักสูตรของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน
  - 4) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนจะช่วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในโรงเรียน
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้
- 1) การจัดการศึกษาโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีสิทธิหน้าที่ และส่วนเลือกที่จะเข้ารับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของบุตรหลานของตนเองให้มากขึ้น
  - 2) การเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาทั้งในรูปของบุคคลคณะบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน องค์กรในท้องถิ่น องค์กรบริหารธุรกิจและหน่วยงานอื่นในชุมชน ส่วนการดำเนินงานให้กระทำในรูปการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการโดยเลือกตัวแทนแต่ละฝ่ายมารับผิดชอบร่วมกัน
  - 3) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน ซึ่งก็คือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรัชญา และแนวทางในการบริหารด้วยกลุ่มของตนเองซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็จะมีจุดร่วมเดียวกัน คือ ดำเนินการตามนโยบายด้านการจัดการศึกษา
  - 4) ส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามขอบข่ายภาระงานของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการจัด กิจกรรมการสอน ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการจัดการแหล่งการเรียนรู้จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถการจัดปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา 2) ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต 3) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะ และเคารพสิทธิผู้อื่น และ 4) ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตามกรอบแนวคิดการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อันจะช่วยส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นตามหลักสูตร และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ คือการให้นักเรียนเป็น คนเก่ง คนดี มีสุข อยู่ร่วมสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 75)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมุ่งหวังที่จะศึกษาการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดย การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำนวนทั้งหมด 478 คน จากผู้ปกครองนักเรียน 15 ชั้นเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 กำหนดขนาดจากการเปิดตาราง เครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 214 คน ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 จำนวน 4 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม เรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อดำเนินการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งติดต่อขอรับแบบสอบถามกลับคืน แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	63	29.44
1.2 หญิง	151	70.56
รวม	214	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 20 ปี	14	6.54
2.2 21 – 30 ปี	9	4.21
2.3 31 – 40 ปี	74	34.58
2.4 41 – 50 ปี	95	44.39
2.5 มากกว่า 51 ปี ขึ้นไป	22	10.28
รวม	214	100.00
3. อาชีพ		
3.1 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	8	3.74
3.2 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	54	25.23
3.3 เกษตรกรรม/ประมง	82	38.32
3.4 พนักงานบริษัท/รับจ้าง	70	32.71
รวม	214	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	92	42.99
4.2 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	98	45.79
4.3 ชั้น ปริญญาตรี หรือ สูงกว่าปริญญาตรี หรือ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	24	11.21
รวม	214	100.00

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนก ตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 โดยภาพรวม

ที่	ด้าน	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา	3.83	0.94	มาก	1
2	ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	3.81	0.92	มาก	2
3	ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะและ เคารพสิทธิผู้อื่น	3.80	0.92	มาก	3
4	ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.80	0.92	มาก	3
รวมเฉลี่ย		3.81	0.92	มาก	

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	เพศชาย		เพศหญิง		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา	3.75	0.72	3.87	0.60	-1.31
2. ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	3.82	0.63	3.80	0.61	0.21
3. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะและ เคารพสิทธิผู้อื่น	3.77	0.69	3.81	0.62	-0.44
4. ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.76	0.68	3.81	0.67	-0.48
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	3.78	0.68	3.82	0.63	-0.51

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	น้อยกว่า 20 ปี		21 – 30 ปี		31 – 40 ปี		41 – 50 ปี		51 ปี ขึ้นไป		f
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา	4.07	0.57	3.65	0.60	3.87	0.58	3.83	0.66	3.65	0.76	1.19
2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.96	0.51	3.84	0.66	3.89	0.50	3.80	0.64	3.49	0.80	2.07
3. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะและ เคารพสิทธิผู้อื่น	4.10	0.47	3.74	0.43	3.82	0.57	3.81	0.69	3.52	0.73	1.89

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามอายุ (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	น้อยกว่า 20 ปี		21 – 30 ปี		31 – 40 ปี		41 – 50 ปี		51 ปี ขึ้นไป		f
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
4. ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	4.19	0.50	3.73	0.71	3.83	0.59	3.79	0.70	3.49	0.78	2.46*
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.08	0.45	3.74	0.53	3.85	0.52	3.81	0.63	3.54	0.65	2.09

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ		เกษตรกร/ประมง		พนักงานบริษัท/รับจ้าง		f
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านความรับผิดชอบ และ การตรงต่อเวลา	4.38	0.68	3.89	0.60	3.68	0.68	3.91	0.57	4.11*
2. ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	4.30	0.64	3.86	0.60	3.62	0.68	3.93	0.46	5.56*
3. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จักกาลเทศะ และ เคารพสิทธิผู้อื่น	4.41	0.61	3.85	0.68	3.64	0.65	3.89	0.55	4.96*
4. ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	4.47	0.60	3.85	0.68	3.61	0.68	3.91	0.60	5.95*
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.39	0.61	3.86	0.60	3.64	0.60	3.91	0.48	6.15*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ต่ำกว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)		ชั้น ปริญญาตรี หรือ สูงกว่าปริญญาตรี หรือ ชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)		f
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา	3.74	0.65	3.9	0.59	3.94	0.75	1.82
2. ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	3.71	0.62	3.86	0.58	3.96	0.68	2.36

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ต่ำกว่า ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6		ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้น ประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)		ชั้น ปริญญาตรี หรือ สูงกว่าปริญญาตรี หรือ ชั้น ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)		f
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
3. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จัก กาลเทศะและ เคารพสิทธิผู้อื่น	3.74	0.6	3.85	0.62	3.84	0.84	0.72
4. ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น	3.72	0.63	3.86	0.65	3.81	0.87	1.09
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	3.73	0.57	3.87	0.56	3.89	0.75	1.61

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่าง 214 คน เป็นเพศชาย 63 คนเพศหญิง 151 คน โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ประมง และมีการศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำแนก ตาม เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน

ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 40 ในด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเมืองศรีเทพ มีการตรวจกายภาพเครื่องแต่งกาย และทรงผมทุกต้นเดือน การให้นักเรียนจกรายการการบ้านของแต่ละวัน การให้ครูที่ปรึกษา เช็กชื่อการเข้าแถวของนักเรียนทุกเช้า 100% การเช็กชื่อเข้าเรียนในรายชั่วโมง และรายงานผลให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบทุก เดือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศิลปธร (2558) ได้วิจัยเรื่องการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในโรงเรียนอนุบาลพร้อมจิต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของ นักเรียนในโรงเรียนอนุบาลพร้อมจิต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความ รับผิดชอบต่อสังคม 2) ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลพร้อมจิต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรดำเนินการดังนี้ ควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมและให้ความคิดเห็นใน การวางแผนหรือโครงการในกิจกรรมส่งเสริมวินัยในโรงเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเรื่อง ความรับผิดชอบในทุกกลุ่มสาระ ผู้บริหารต้องประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือในการดูแลนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียน ครูต้องเข้มงวดนักเรียนด้านความรับผิดชอบอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ โรงเรียนควรกำหนดเป็น แผนและโครงการอย่างต่อเนื่อง ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ มัตติกา จอกทอง (2557) ได้วิจัยเรื่องการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า 1) การส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของโรงเรียน ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการแสดงความเคารพ ด้านการแต่งกาย ด้านการเข้าแถว 2) การเปรียบเทียบการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนใน อำเภอลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการดำเนินการส่งเสริม วินัยของ นักเรียนนั้น ครูผู้สอนมีการประชุมชี้แจงระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนเกี่ยวกับ การส่งเสริมวินัยให้นักเรียนได้รับ ทราบและถือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัยนักเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ 3) การเปรียบเทียบการส่งเสริมวินัยนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนทุกขนาดได้ดำเนินการ ส่งเสริมวินัยนักเรียนตามจุดหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีระดับการมี ส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก อาจมาเนื่องจากโรงเรียนเมืองศรีเทพ ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่าง ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ และสถานีตำรวจภูธรอำเภอสรีเทพ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน การจัดทำโครงการของหลายได้คืน การจัดองค์กรห้องเพื่อการบริหารห้องเรียน การส่งเสริมนักเรียนที่มีความประพฤติดี และ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเจริญ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความสุภาพและด้าน ความสะอาด 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความประหยัด ด้านความสามัคคีและด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ยกเว้น ด้านความขยัน และด้านความประหยัด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านที่พบว่าแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ โดยผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาในทุกด้าน 4) การมี

ส่วนรวมของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ นวรัตน์ ปรีชา (2553) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โรงเรียนหนองทะเลวิทยา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ ผลการวิจัย พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงสุดในเรื่องการอบรมสั่งสอนไม่ให้ลักขโมย ร้อยละ 90.74

3. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จักกาละเทศะ และเคารพสิทธิผู้อื่น ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ รู้จักกาละเทศะ และเคารพสิทธิผู้อื่น อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเมืองศรีเทพ ได้จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเป็นประจำทุกภาคเรียน ชี้แจงเรื่อง ระเบียบการแต่งกายของนักเรียนประจำวันต่าง ๆ และมีการจัดตั้งชุมชน กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีค่านิยม “ยิ้มง่าย ไหว้สวย” และการจัดตั้งโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณรุจี สะอาด (2558) ได้วิจัยเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนของ โรงเรียนบ้านแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) ปัญหาวินัยนักเรียนของโรงเรียนบ้านแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) เปรียบเทียบปัญหาวินัยนักเรียนของโรงเรียนบ้านแก้ว โดยรวมและ รายด้านจำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการแต่งกายแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาวินัยนักเรียนของโรงเรียนบ้านแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผลการศึกษาแนวทางการ พัฒนาวินัยนักเรียนของโรงเรียนบ้านแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้เสนอไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย โรงเรียนควรมีระเบียบที่ชัดเจนในการแก้ไขพฤติกรรม และมีการควบคุมตรวจสอบอยู่เสมอ ด้านความ ประพฤติ ครูควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน รับรู้ถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับ นักเรียน และด้านการปฏิบัติตน ครูควรตักเตือนทุกครั้งเมื่อเห็นนักเรียนทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนควรให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการสร้างระเบียบวินัยของโรงเรียน สอดคล้องกับ ธนากร ณิชเสถียร (2559) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างวินัยตนเองของนักเรียน โรงเรียนหนองขามพิทยาคม อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ผล การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดเห็นในการพัฒนา จำนวน 2 กิจกรรม คือ 1. กิจกรรมโฮม รุมและ 2. กิจกรรมเยี่ยมบ้านจากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ด้านการแต่งกายถูกระเบียบ จำนวน 14 คน มีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ร้อยละ 85.71 ด้านการตรงต่อเวลาเข้าแถวหน้าเสาธงนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน มี การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ร้อยละ 100 ด้านความรับผิดชอบการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย กลุ่มเป้าหมาย 6 คน มี การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ร้อยละ 100 หลังการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ผลปรากฏมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ต้อง แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม ด้านการแต่งกาย จำนวน 2 คน ที่จะต้องได้รับการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเสริมแรงบวก และการนิเทศ กำกับ ติดตามผล พบว่าพฤติกรรมด้านการแต่งกายดีขึ้นทั้งสองคน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่งผลให้การดำเนินการ ครั้งนี้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาตามกรอบการศึกษาค้นคว้าทั้งสามด้าน

4. ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้าง ระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเมือง ศรีเทพ ได้จัดกิจกรรมออมบุญ เกื้อหนุน ม.ศ.ท. ซึ่งให้นักเรียนตั้งสัจจะอธิฐานออมเงินเพื่อนำเงินดังกล่าวไปพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมโคกหนองนาโมเดล ซึ่งจัดกิจกรรมปลูกข้าววันแม่เกี่ยวข้าววันพ่อ การจัดตั้งสถานนักเรียน การรวมกลุ่มของ นักเรียนจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อบริการชุมชน และการรวมกลุ่มกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC-Youth Counselor) ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศาลธรรมาภรณ์ (แสนสา) (2556) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ สู่จิตอาสา: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 พบว่า คุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความรับผิดชอบ ด้าน ความเสียสละ ด้านความสามัคคี และด้านการทำงานเป็นทีม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสู่จิตอาสา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ

ความสามัคคี และการทำงานเป็นทีม พบว่า ทั้งเพศหญิง และเพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ วิชาส ท้องสุทธิ (2560) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การประสานงาน การวางแผน การแบ่งทรัพยากร การกระตุ้นและจูงใจ และการประเมินผล 2) รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1. การกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้ และบูรณาการหลักสูตรไปใช้ เพื่อการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน 2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยนักเรียน 3. การประกาศเกียรติคุณนักเรียนผู้ทำคุณงามความดี มีวินัยในตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดี 4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับครู ครอบครัว ชุมชน สังคมหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ และเอกชนในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน 5. การนิเทศติดตามผลการเสริมสร้างวินัยนักเรียนอย่างเป็นระบบผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด 3) การประเมินผลความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. เปรียบเทียบตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันอาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกันอาจมีความคิดที่คล้ายกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เอียดสุข (2560) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองว่าในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด คือ ด้านกิจการนักเรียนรองลงไปได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านประกันคุณภาพ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองพบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายได้ของผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านกิจการนักเรียน และด้านประกันคุณภาพ ไม่แตกต่างกัน 3) ผู้ปกครองเสนอแนะด้านวิชาการว่าควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ และแนวทางการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอน โดยแนะนำวิทยากรท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้าน ที่มีความรู้ให้แก่สถานศึกษาและสนับสนุนการสอนเพิ่มเติม และซ่อมเสริมในรายวิชาที่นักเรียนมีผลการเรียนค่อนข้างน้อย ด้านงบประมาณเสนอแนะว่าควรสนับสนุน และประชาสัมพันธ์ การระดมทุนทางการศึกษาจากหน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านกีฬารวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นเพื่อช่วยในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ด้านกิจการนักเรียนเสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานกลุ่มงานกิจการนักเรียน มีการเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมกิจกรรม การดำเนินงานต่าง ๆ การประเมินผลการทำงานกิจกรรมของโรงเรียน ร่วมกันดูแลนักเรียนให้มีระเบียบวินัย พฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียน และมีการรายงานผลพฤติกรรมนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบจากการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ และด้านประกันคุณภาพผู้เรียนเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์สนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำคู่มือการศึกษา สารสนเทศของโรงเรียนทอมละครั้ง และประเมินผล และติดตามการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

6. เปรียบเทียบตามอายุ พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองที่มีอายุน้อย มีความคิดเห็นที่สวนทางในบางเรื่องกับผู้ปกครองที่มีอายุมาก เช่น Baby Boomer, Generation X, Why Generation อาจเป็นเพราะวุฒิภาวะที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเวียง (2559) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความสุภาพ และด้านความสะอาด 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับชั้น โดยรวม และ รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความประหยัด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความขยัน และด้านความประหยัด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านที่พบว่าแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ โดยผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาในทุกด้าน 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. เปรียบเทียบตามอาชีพ พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพบางอาชีพ เช่น อาชีพเกษตรกร/ประมง อาจจะต้องตื่นนอนประกอบอาชีพอย่างเร่งรีบ หาเช้ากินค่ำ เนื่องจากมีความกังวลเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนรายเดือนกับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการซึ่งมีค่าตอบแทนรายเดือนเป็นบรรทัดฐาน ไม่ค่อยมีความกังวลกับการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ปรีชา (2553) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โรงเรียนหนองทะเลวิทยา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระยะที่ พบว่า 1) ผู้ปกครองมีคุณสมบัติพื้นฐานในเรื่องเจตคติที่ดีต่อการอบรมสั่งสอนวินัยนักเรียนสูงสุด ร้อยละ 87.04 และต่ำสุดในเรื่องความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบวินัยโรงเรียน ร้อยละ 5.55 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเรื่องการสร้างวินัย พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงสุดในเรื่องการอบรมสั่งสอนไม่ให้ลักขโมย ร้อยละ 90.74 และต่ำสุดในเรื่องการให้เสียสละให้เหมาะสมและมีการยาทาในการรับประทานอาหาร ร้อยละ 5.55 ด้านการปลูกฝังวินัย พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงสุดในเรื่องการตรงต่อเวลา ร้อยละ 91.20 และต่ำสุดในเรื่องการมาเข้าแถวให้ทันเวลา ร้อยละ 5.09 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเรื่องการเสริมวินัย ด้านการชี้แนะและแนะนำ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงสุดในด้านการดูแลรักษาของใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 88.88 และต่ำสุดในด้านการทำความสะอาดผู้ปกครองที่บ้านทั้งก่อนไปโรงเรียนและกลับถึงบ้าน ร้อยละ 8.33 ด้านการตักเตือน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงสุดในด้านการไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ร้อยละ 92.13 และต่ำสุดในเรื่องการไม่พกพาโทรศัพท์มือถือมาโรงเรียน ร้อยละ 7.41

8. เปรียบเทียบตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน ทำให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเจริญ (2559) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความสุภาพและด้านความสะอาด 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับชั้น โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความประหยัด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านความขยัน และด้านความประหยัด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านที่พบว่าแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ โดยผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาในทุกด้าน 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือในการหาข้อสรุปเรื่องกฎเกณฑ์ประเมินการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น อย่างเป็นรูปธรรม เน้นทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และควรจัดให้มีการจัดเก็บข้อมูลการประเมินการมี

จิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น อย่างเป็นระบบค้นหาสะดวก รวมถึงการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางวิธีหรือกลยุทธ์การธำรงรักษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ส่วนรายการที่เป็น ลำดับสุดท้ายในแต่ละด้านควรใช้กลยุทธ์แก้ไขปรับปรุง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการพัฒนาโดยการไปศึกษาดูงานองค์กรที่นำผู้ปกครองเข้ามาเป็น ส่วนร่วมในการสร้างความสำเร็จเพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานระหว่างครู และผู้ปกครอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัย นักเรียนสถานศึกษาอื่น เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุการแก้ปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัย นักเรียน โรงเรียนเมืองศรีเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุการแก้ปัญหาและ ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

2.3 ควรศึกษาถึงบทบาทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ เสริมสร้างระเบียบวินัยนักเรียน เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุการแก้ปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2554). วิจัยวัฒนธรรม: เอกสารประกอบการประชุมวิชาการทางวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กาญจนา เอียดสุข. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัด

พัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.

จุฬารัตน์ ศิลปะธร. (2558). การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลพร้อมจิต อำเภอ

บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิชานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). วิทยาลัยนครราชสีมา.

ธนากร นิชเสฏฐี. (2559). การเสริมสร้างวินัยตนเองของนักเรียน โรงเรียนหนองขามพิทยาคม อำเภออุบลรัตน์ จังหวัด

ขอนแก่น. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.

นวรรตน์ ปรีชา. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โรงเรียน หนองทะเลวิทยา สังกัด

เขตพื้นที่การศึกษากระบี่. การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประชุม สุวดี. (2554). ทฤษฎีการชักตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ, สถาบันบัณฑิต

พัฒนบริหารศาสตร์.

ประถม แสงสว่าง. (2554). การบริหารการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: บางกอกสาสน์.

พรรณรุจิ สะอาด. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนของ โรงเรียนบ้านแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระครูพิศาลธรรมาภิจ (แสนสา). (2556). การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สู่จิตอาสา:

กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 2. วิชานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มัตติกา จอกทอง. (2557). การส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบลาปาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา นครพนม เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนครพนม.

โรงเรียนเมืองศรีเทพ. (2558). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบ 3. เพชรบูรณ์: กลุ่มบริหารวิชาการ.

- วิภาส ทองสุทธิ. (2560). รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. งานนิพนธ์การศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย นอร์ท กรุงเทพ.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2556). อุดมการณ์ วัฒนธรรม และการเป็นผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์: แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา = Visionary leadership: concepts, theories, and case study. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดค่าย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุริยา อรัญเวียง. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

A Study of the Characteristics of School Administrator as Viewed by Teacher
in Don Chedi District under the Suphanburi Primary Educational Service Area
Office 2

ภาณุวัฒน์ กล่อมอุ¹, สายทิพย์ ยะฟู², ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์³

Panuwat Klomau¹, Saythit Yafu², Paponsan Potipitak³

Corresponding Author E-mail: patcharee.ph@nsru.ac.th

Received: 2021-01-27; Revised: 2021-02-28; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ประชากรได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 230 คน จาก 26 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 144 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และความสามารถ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา, ทัศนะ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the characteristics of school administrator as viewed by teachers in Don Chedi District under the Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 2. The representative sample was randomly selected from the population of teachers in schools in Don Chedi District under the Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 2. A sample of 144 out of 230 teachers was formed by means of Krejcie & Morgan table. The study tool was a 5-point rating scale questionnaire, with a reliability coefficient of 0.94. The statistics used were percentage (%) mean ($\bar{x}$) standard deviation (S.D.) t-test (Independent) and One-way ANOVA. The results of the study were as follows:

1) Overall, the characteristics of school administrator as viewed by teachers in Don Chedi District under the Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level. Considering all aspects, it was found that knowledge and ability was rated as the highest characteristic level, followed by leadership and moral and ethics, respectively. 2) The characteristics of school administrator as viewed by teachers in Don Chedi District under the Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 2 were no significantly different in terms of gender and educational level, but was significantly different in terms of working experience.

Keywords: Characteristics of School Administrator, Viewed

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงพระราชทานไว้ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่าง ครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2542, หน้า 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นิยามศัพท์ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การที่จะพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสำหรับคนไทย เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ ที่ทัศนคติดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 4)

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ จะต้องมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกระบวนการต้นของการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้บริหารมีอาชีพนั้นจะต้องทำให้สถานศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ผู้บริหารโรงเรียนทุกแห่งจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมกำกับ ดูแล สนับสนุน ส่งเสริม พร้อมกับให้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 12) การปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ค่อนข้างจะเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในองค์กรของการบริหารก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากระบบสหวิทยาการ เพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสอบคัดเลือก ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้บริหารมีอาชีพอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเตรียมตนเองให้มีคุณลักษณะ และขีดความสามารถที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการ โดยต้องดำเนินการอำนวยความสะดวก ประสานการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ให้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตเยาวชนที่พึงประสงค์ให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และยืนหยัดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงได้อย่างสง่างาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานของสถานศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ของ อำเภออู่ทอง อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอดอนเจดีย์ มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 26 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน ครู จำนวน 230 คน เปิดทำการเรียน การสอนในระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา จำนวน 20 โรงเรียน และเปิดทำการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 264 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,164 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, 2563, หน้า 29) ซึ่งบางสถานศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน

สถานศึกษา การบกพร่องในคุณธรรมและจริยธรรม ขาดความสามารถในการเป็นผู้นำ และบางครั้งก็มีปัญหาทางด้านครอบครัว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, 2563, หน้า 38) ซึ่งปัญหาที่กล่าวมานั้น ล้วนส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุผลข้างต้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทบทวนวรรณกรรม ในประเด็นต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิด เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2557, หน้า 1) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารมืออาชีพในการนำสถานศึกษาให้บรรลุประสบความสำเร็จในการกิจ และบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะและอาศัยกระบวนการในการบริหาร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กร ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, หน้า 3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร

การศึกษาภาวะผู้นำตามแนวคิดของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ (The Ohio State Studies) จะแบ่งผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ ผู้นำที่เน้นความสำคัญของผลงานและความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานต่ำ หรือผู้นำแบบปล่อยเสรี (Laissez-Faire) ผู้นำแบบให้ความสำคัญกับผลงานสูง แต่ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานน้อย หรือผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic) ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานสูง แต่ให้ความสำคัญกับผลงานต่ำ หรือผู้นำที่เน้นมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) และผู้นำที่ให้ความสำคัญกับผลงานและความสัมพันธ์ของบุคคลสูง หรือผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic) ผู้นำแต่ละแบบจะส่งผลกระทบต่อองค์การแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานสูงจะสามารถก่อให้เกิดผลผลิตขององค์การได้ดี ในขณะที่ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนหรือความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานสูงจะช่วยให้อัตราการลาออก การขาดงานและ การร้องเรียนต่ำและทำให้พนักงานเกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน ในทางตรงกันข้ามผู้นำที่เน้น ผลงานหรือความสำเร็จของงานต่ำ ผลผลิตขององค์การก็จะต่ำ และผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนต่ำ ก็จะทำให้องค์การมีอัตราการลาออก การขาดงาน การร้องเรียนสูง และไม่สามารถสร้างความพอใจให้แก่พนักงาน ดังนั้นรูปแบบของผู้นำที่ดีที่สุด ได้แก่ ผู้นำระบบประชาธิปไตย (Democratic) ซึ่งให้ความสำคัญทั้งผลงานและความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงาน

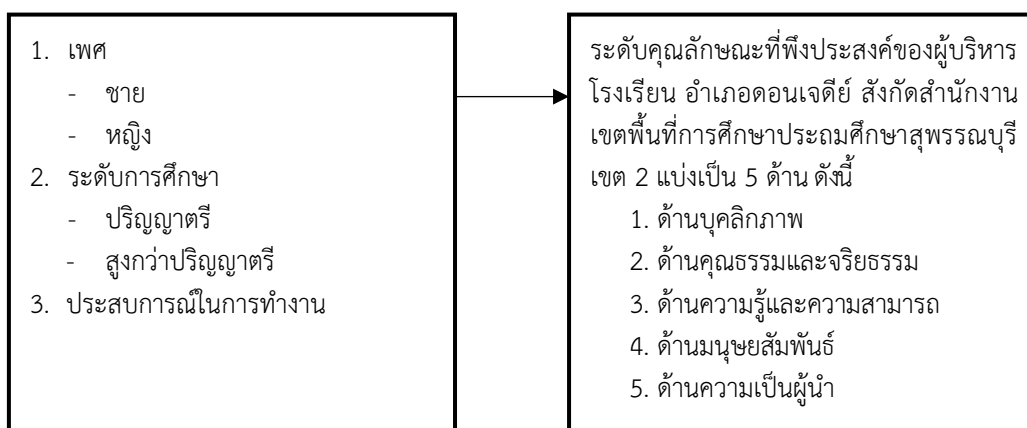
3. ขอบข่ายของการพัฒนาด้านความรู้ และความสามารถ

การพัฒนาด้านความรู้และความสามารถนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของ การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามโครงสร้างหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยกำหนดขอบข่ายของการพัฒนาด้านความรู้ และความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 11 - 19) ไว้ดังนี้

- 3.1 มีความรู้ในหลักและทฤษฎีของการบริหาร
- 3.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3.3 มีการพัฒนางานให้มีความก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์เสมอ
- 3.4 มีความสามารถในการแก้ปัญหา
- 3.5 มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี
- 3.6 มีทักษะการฟังและสามารถเลือกสรรความคิดเห็นที่ดีได้
- 3.7 มีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่
- 3.8 มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร
- 3.9 มีความสามารถในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้
- 3.10 มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ก่อให้เกิดการพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้และความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 230 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน กลุ่มตัวอย่าง ได้ครูในสถานศึกษา 144 คน อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยการเปรียบเทียบ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้และความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนดังต่อไปนี้

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 26 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 26 โรงเรียน พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาแจกแบบสอบถามให้ครู เพื่อตอบแบบสอบถาม

3. ผู้ศึกษาติดต่อขอรับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 26 โรงเรียน แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการศึกษา

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม (IOC)

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test

3.2 การเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 144 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ทัศนะที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และความสามารถ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมาก 3 อันดับ

ได้แก่ มีความสุภาพเรียบร้อย มีน้ำใจ ไม่ตรี และมีความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ มีความสงบเสถียร รู้จักอดกลั้น รู้จักบังคับใจตนเอง

2. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมาก 3 อันดับ ได้แก่ มีความเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดำรงชีวิตอยู่ในครรลองครองธรรม และมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านที่มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

3. ด้านความรู้และความสามารถ โดยภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมาก 3 อันดับ ได้แก่ มีทักษะการฟัง และสามารถเลือกสรรความคิดเห็นที่ดีได้ มีความรู้ในหลักและทฤษฎีของการบริหาร และมีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร ส่วนด้านที่มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและปานกลาง และค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมาก 3 อันดับ ได้แก่ มีความเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาและยอมรับความแตกต่างระหว่าง บุคคล มีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา และมีความเคารพในเกียรติของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนด้านที่มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกันจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร

5. ด้านความเป็นผู้นำ โดยภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยสูงสุดของระดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมาก 3 อันดับ ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ทางการศึกษา เป็นผู้ถือความผิดพลาดเป็นบทเรียนในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป และสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ส่วนด้านที่มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุดคือ เป็นนักพัฒนาและปฏิบัติงานที่ท้าทาย

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และความสามารถแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ในการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ มีความสุภาพเรียบร้อย มีน้ำใจไมตรี และความรับผิดชอบ เข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชา และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา อีกทั้งมีความรู้ในหลักและทฤษฎีของการบริหารสถานศึกษา มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารฟัง และสามารถเลือกสรรความคิดเห็นที่ดีได้ จนทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ถือความผิดพลาดเป็นบทเรียนในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป และสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ เพียรกลสิกรรม (2559) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอยะหริ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านบุคลิกภาพ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสุภาพเรียบร้อย มีน้ำใจไมตรี มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ และผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามัคคีปรองดอง มีความเป็นตัวของตัวเองในการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังกล้าคิดกล้าตัดสินใจ และมีการแต่งกายที่ดูเหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร แดนดี (2556) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านบุคลิกภาพ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตนดำรงชีวิตอยู่ในครรลองครองธรรม มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถครองตนอยู่ในความไม่ประมาท ตลอดจนมีความประหยัด อดออม ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม และมีความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลารักษ์ เดียวโงะ (2556) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความรู้ และความสามารถ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีทักษะการฟัง และสามารถเลือกสรรความคิดเห็นที่ดีได้ มีความรู้ในหลักและทฤษฎีของการบริหาร มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร สามารถพัฒนางานให้มีความก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์เสมอ และมีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ อุ่นศิริ (2557) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัด นครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ด้านความรู้และความสามารถ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา อีกทั้งยังเคารพในเกียรติของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความยิ้มแย้มแจ่มใส และให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสามารถในการพัฒนาทักษะของผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา และมีการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยาตพิรุณ แจ่มศรีจันทร์ (2556) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของข้าราชการครู ในอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความเป็นผู้นำ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีความสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ สามารถเป็นตัวแทนของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ยังมีการเสริมแรงทางบวกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชบา คำนนท์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความเป็นผู้นำ มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า

1. จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของครูในสถานศึกษา ซึ่งต่างก็มีความรู้และความสามารถทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่สามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ อุ่นศิริ (2557) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชบา คำนนท์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สังคม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความมุ่งมั่น มีทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน สามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด มีความรับผิดชอบในการทำงาน มีความอดทน แก้ไขปัญหาจนสำเร็จ มีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงานเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกสิทธิ์ ปากแก้ว (2560) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานต่างกัน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางความคิดตามประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้น อาจส่งผลต่อระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันได้ จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร แดนดี (2556) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์เดช พาบุ (2556) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในทศวรรษที่ 2560 ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบุคลิกภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ความสงบเสถียร รู้จักอดกลั้น รู้จักบังคับใจตนเอง ต้องสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ดีในทุกกาลเทศะ และมีวาจา และท่าทางที่ดีแก่ผู้พบเห็น

1.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และละเว้นจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

1.3 ด้านความรู้และความสามารถ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี มีความสามารถในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ และมีความสามารถในการแก้ปัญหา

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จนเป็นวัฒนธรรมองค์กรสามารถทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างราบรื่น และควรมีความยืดหยุ่นในการทำงาน

1.5 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นนักพัฒนาและปฏิบัติงานที่ท้าทาย ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความมั่นใจ และส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความก้าวหน้าทางวิทยฐานะ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

จากการศึกษาการศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.

ธีระ รุญเจริญ. (2557). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง): ยุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายในรอบ 3**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

บุษบา คำนนท. (2561). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ผลารักษ์ เดียวไธสง. (2556). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7**. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมยศ เพียรกลีกรม. (2559). **การศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอยะหริ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (2563). **รายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563**. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก น.1 - 20. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ, คณะรัฐมนตรี.
- สุนทร แดนดี. (2556). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- หยาดพิรุณ แจ่มศรีจันทร์. (2556). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของข้าราชการครูในอำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดุลย์เดช พาบุ. (2556). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษที่ 2560 ตามความคิดเห็นของ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อำไพ อุ่นศิริ. (2557). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกสิงห์ ปากแก้ว. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). วิทยาลัยนครราชสีมา.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Results of Learning Management by Using Creativity-Based Learning on
Learning Achievement Social Studies Subject and Creative Thinking of
Mathayomsuksa 3 Students

เผ่าไทย เสียงแจ่ม¹, สันหนัฐ ทองไทย²

Paothai Siangjam¹, Sanhanat Thongthai²

Corresponding Author E-mail: pao_neung@hotmail.com

Received: 2021-01-30; Revised: 2021-02-27; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องทวีปอเมริกาใต้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ 3) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน, ความคิดสร้างสรรค์, วิชาสังคมศึกษา

¹ ครู, กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม

¹ Teacher, Group Learning Social Studies, Religion and Culture, Thatakophittayakom School.

² นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Rajabhat University, Nakhon Sawan

Abstract

The purposes of this research were to 1) To compare the learning achievement in social studies subject of Mathayomsuksa 3 students before and after learning management by using creativity-based learning 2) To compare the creative thinking of Mathayomsuksa 3 students learning management by using creativity-based learning. The sample group consisted of 31 Mathayomsuksa 3/7 students, which were obtained from simple random sampling. The tools used in this research consisted of 1) the course management plan for social studies subject 2) learning achievement test regarding australia and oceania in Mathayomsuksa 3 students, 20 items and 3) assessment form creative thinking. Data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test. The results were as follows:

1) Mathayomsuksa 3 students receiving Creativity-based learning had a learning achievement in social studies subject was significantly higher than that before using them at .05 level. 2) Mathayomsuksa 3 students receiving Creativity-based learning had a creative thinking higher than that before using them at .05 level

Keywords: Creativity-Based Learning, Creative thinking, Social Studies

บทนำ

สภาพสังคมไทยในทศวรรษใหม่ เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมการหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน ที่บุคคล ในสังคมจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวัง ของผู้ปกครองต่อการศึกษานักเรียนหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันที่ดีทางสังคม เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจจะ เป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย ครูจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่ดีเป็นภูมิคุ้มกัน ให้รอดพ้นจาก การครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทันทักษะของคนในศตวรรษ ที่ 21

ปัจจุบันการศึกษาด้านภูมิศาสตร์ จะมุ่งเน้นความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดเบื้องต้นที่เกี่ยวกับพื้นที่มากกว่าที่จะศึกษาลักษณะเฉพาะและสถานที่ต่าง ๆ ของโลกอย่างที่เคยปฏิบัติขึ้นมาในระยะแรก ๆ ภูมิศาสตร์ได้เปลี่ยนแนวทางมาสู่การศึกษารายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ โดยเฉพาะ ซึ่งจะใช้การศึกษานี้พิจารณาว่า "มีสิ่งใดบ้างที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดสิ่งนั้นสิ่งนี้ขึ้น และแต่ละสิ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร" โดยถือรูปแบบและวิธีการดังกล่าวว่าเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ ภายใต้สภาวะต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือเกิดปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่นั้น ๆ ขึ้น และถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น ปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางธรณีวิทยาของโลก ลักษณะทางสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น โดยจะมีความเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในแต่ละลักษณะที่กล่าวถึง

การสอนแบบสร้างสรรค์จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยใช้โครงสร้างหลักของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานซึ่งพัฒนามาจากโครงสร้างการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem - Based Learning (PBL) และแนวทางการพัฒนาความคิด แบบความคิดแนวขนาน (Parallel Thinking) ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขต ความคิดที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิม และเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมโดยมีมิติด้านการคิด ได้แก่ มีความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์ เป็นฐาน (CBL) มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้อยากเรียน สนใจค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ผึกฝนการตั้งปัญหาและแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล ผึกการทำงานเป็นกลุ่ม การผึกนำเสนอและวิจารณ์แบบสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ใหม่เข้ากับความรู้เดิม โดยผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิด และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถพัฒนาความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถใช้เทคนิคการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงบรรลุวัตถุประสงค์และผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีทักษะความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning) ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตและสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งโครงสร้างหลักของรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานได้พัฒนามาจากโครงสร้างการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวนาน (Parallel Thinking) ของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลดีในหลายประเทศ และทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์นั้น มาสร้างรูปแบบการเรียนแบบใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนแบบ Active Learning คือการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนค้นคว้า ในการค้นคว้า แทนที่จะรอรับการบรรยายแบบเดิม นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมีเพิ่มมากขึ้น (วิริยะ ฤชชัยพานิชย์, 2558, หน้า 23 - 37)

การสอนด้วยรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน หมายถึง การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานพัฒนามาจากการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) และแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวนานของเอ็ดเวิร์ด เดอโบโน (Edward De Bono) และเป็นการนำทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์มาสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เรียกว่าการสอนด้วยรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน การสอนการสอนด้วยรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ กระตุ้นความสนใจ ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ค้นคว้าและคิด นำเสนอผลงาน และประเมินผลดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นความสนใจ รูปแบบการสอนแบบปกติจะมีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาบทเรียนของเราอยู่แล้วก็ตาม แต่ในการจัดการเรียนรู้แบบ CBL นั้น มีความจำเป็นมากที่เรจะต้องกระตุ้นความสนใจผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนนั้นมีความอยาก อยากเรียน อยากรู้ อยากค้นหาคำตอบ ถือเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL
2. ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ขั้นตอนต่อมาหลังจากการกระตุ้นความสนใจคือการตั้งปัญหา และแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ กระบวนการนี้ทั้งหมดจะเป็นการใช้ปัญหาเป็นตัวนำ ขั้นการตั้งปัญหาในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบ CBL นั้นผู้สอนไม่ได้เป็นผู้กำหนดคำถามให้ตั้งแต่แรก แต่จะเป็นการปล่อยให้ผู้เรียนค้นหาคำถามที่ตนเองสงสัย โดยปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นปัญหาที่ผู้เรียนสนใจในบทเรียน เมื่อผู้เรียนค้นพบปัญหาที่ตนเองสงสัยแล้วนั้นจึงทำการแบ่งกลุ่มตามความสนใจ จำนวนของกลุ่มนั้นจะตั้งขึ้นตามจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มนั้นก็เกิดจากความพอใจของผู้เรียนเอง และดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง
3. ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลามากที่สุดในการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบ CBL ผู้สอนจะปล่อยให้ผู้เรียนนั้นได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ผู้สอนนั้นมีหน้าที่เดินให้คำปรึกษาตามกลุ่ม ให้คำปรึกษาเวลาที่ผู้เรียนมีปัญหา ผู้สอนจะต้องหักห้ามใจไม่ให้สอน แต่จะเปลี่ยนหน้าที่จาก การสอนทั่วไปที่คอยบอกต่อนือหาคำตอบและตัดสินความถูกต้องของคำตอบ เป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และตอบคำถามด้วยคำถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดโดยหลีกเลี่ยงการตัดสิน และการอธิบายเนื้อหาอย่างละเอียดอันจะเป็นการส่งผลให้ผู้เรียนหมดอิสระทางความคิด แต่จะใช้วิธีการง่าย ๆ เช่น การถามกลับ จะดีหรือ แย่ไหม ทำไม่ถึงคิดแบบนั้นมันมีวิธีการอื่นที่ดีกว่านี้หรือไม่ หรือเพื่อน ๆ คิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้
4. ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนั้นจะได้นำเสนอผลงานที่ตนเองที่ได้ไปค้นคว้าและคิดออกมาและผลงานที่นำเสนอขึ้นนั้นอยากให้ผู้สอนพึงระลึกว่านี่คือ ผลงานแห่งความทุ่มเทของผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นเมื่อผู้เรียนออกมาทำการเสนอหน้าชั้น ผู้สอนนั้นจำเป็นจะต้องปล่อยให้ผู้เรียนนั้นนำเสนอจนจบ โดยที่ผู้สอนนั้นไม่มี

ความจำเป็นต้องแทรกแซงระหว่างการนำเสนอ แสดงความคิดเห็น หรือซักถามใดใด ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการแสดงความคิดเห็น และซักถามนั้นคือผู้เรียนร่วมชั้น

5. ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้เรียนได้ทำมาตลอดเวลาของการเรียนรู้ในรูปแบบ CBL ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจในรูปแบบของการประเมินผลก่อน สิ่งที่ไม่ว่าจะเป็นรอบคอบวุฒิแห่งชาติ หรือหลักสูตรแกนกลางต้องการนั้น คือการที่ผู้เรียนมีการพัฒนาทั้งด้านของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ดังนั้นการประเมินผลนั้นจึงจำเป็นต้องทำให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านนี้ เพื่อให้ได้คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน โดยปกติแล้วผู้สอนจะคุ้นเคยกับการประเมินด้านความรู้ นั่นก็คือ การจัดสอบ หรือการหาคะแนนจากแบบทดสอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนนั้นมีความรู้ แต่ในส่วนของการประเมินด้านทักษะ และการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นไม่มีความชัดเจนมากนัก จึงกลายเป็นว่าคะแนนที่เราเห็นกันจากการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ นั้นมักจะเป็นคะแนนของความรู้ทั้งสิ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลลัพธ์ที่ได้ (Output)
- การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน - การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ - วิชาสังคมศึกษา	แผนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา - ความคิดสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-posttest Design) ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง (สุวิมล ติรภานนท์, 2551, หน้า 21)

Pre - test	Treatment	Post - test
O ₁	X	O ₂

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 306 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 4 แผน จำนวน 8 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย 4.12 ซึ่งมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องทวีปอเมริกาใต้ รายวิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.4 - 1.0 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ พร้อมสร้างเกณฑ์การให้คะแนน จำนวน 3 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.6 - 0.8 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.78 - 0.86 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองกับนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน วิชาสังคมศึกษา จำนวน 20 ข้อ มีคะแนน 20 คะแนน และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ มีคะแนน 15 คะแนน

2. ดำเนินการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ระหว่างวันที่ 4 ธันวาคม - 15 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยใช้แผนการจัดการการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 4 แผน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง

3. เมื่อดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทวีปอเมริกาใต้ ในสัปดาห์ ที่ 2 เรียบร้อย จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ โดยแบบทดสอบหลังเรียนเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบค่าที

2. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t*
ก่อนเรียน	31	7.32	1.19	18.88*
หลังเรียน	31	14.35	1.40	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ความคิดสร้างสรรค์	n	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t*
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ความคิดสร้างสรรค์	38	11.09	1.28	13.74	1.39	9.89*
- ด้านความคิดคล่อง		3.45	0.61	3.17	0.49	
- ด้านความคิดยืดหยุ่น		3.08	0.61	2.74	0.49	
- ด้านความคิดริเริ่ม		3.02	0.71	2.28	0.53	
- ด้านความคิดละเอียดละออ		3.51	0.63	2.93	0.57	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.32 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.35 จากคะแนน เต็ม 20 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการหาคำตอบ โดยอาศัยกระบวนการการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการเรียนที่ ช่วยดึงดูด กระตุ้นนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความแปลกใหม่ทางความคิด ช่วยฝึกการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกิดการสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้อง กับ ทั้งนี้ อดิพร เกิดเรือง (2559) ได้ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล ได้สรุปไว้ ว่า องค์ประกอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมในยุคดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การเรียนรู้เกี่ยวกับ ดิจิทัล 2) การคิดสร้างสรรค์ 3) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ 4) ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพรัตน์ แก้วดก (2561) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน: การวิจัยผานวิธี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) และการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล เรืองณรงค์, และลัดดา ศิลาน้อย (2558) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ส 23104 สังคมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้รูปแบบการสอน แบบสร้างสรรค์เป็นฐานนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.50 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิพรพรรณ ศรีสุวรรณ (2562) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนระหว่างเรียนและ หลังเรียน พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน นักเรียนมีพัฒนาการด้านการแก้ปัญหา

อย่างสร้างสรรค์ดีขึ้นทุกด้าน โดยด้านการเข้าใจความท้าทาย มีคะแนนเพิ่มขึ้นสูงที่สุด (ร้อยละ 84) และด้านการวางแผน ปฏิบัติ มีคะแนนต่ำที่สุด (ร้อยละ 75)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.09 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 13.74 จากคะแนน เต็ม 15 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม สร้างความสนใจจากการตั้งคำถามและหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติ และมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม เกิดส่งให้นักเรียนมีความกล้าคิดและแสดงออกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Torrance (1965) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนดึงความรู้เดิมของนักเรียนมาใช้กับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ช่วยให้ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการตั้งคำถาม และมีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบที่มีความแปลกใหม่ ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพลิน แก้วดก (2561) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน: การวิจัยผานวิธี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) และการจัดการเรียนรู้แบบ ปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนและความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมณี ลาปะ, และ เพชรรัตน์ จงนิมิตสถาพร (2560) เรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ส 23104 สังคมศึกษา พบว่า ความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนร้อยละ 79.17 มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 79.17 ขึ้นไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล เรืองณรงค์, และลัดดา ศิลาน้อย (2558) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ส 23104 สังคม ศึกษา พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนจากการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์ เป็นฐาน นักเรียนร้อยละ 83.33 ผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 78.00

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการสอนที่มีกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเหมาะกับกลุ่ม ห้องเรียนที่มีผู้เรียนประมาณ 30 - 40 คน ทั้งนี้เพื่อจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึง และสามารถแบ่งกลุ่มทำงาน ได้อย่างเหมาะสม

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ในขั้นกิจกรรมกลุ่มการดำเนินกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสร้าง ผลงานสร้างสรรค์ โดยครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดนอกกรอบ เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.3 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เน้นกระบวนการกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญควรแบ่งกลุ่มนักเรียนแบบละ ความสามารถ เก่ง กลาง อ่อน เพื่อให้ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานไปส่งเสริม ทักษะอื่นๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิด วิเคราะห์ เป็นต้น

2.2 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้จากกระบวนการ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดทักษะความรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงควรนำ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานไปส่งเสริมทักษะอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- เกษมณี ลาปะ, และเพชรรัตน์ จงนิมิตสถาพร. (2560). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับฟังก์ชันกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชา ส 23104 สังคมศึกษา. ในการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17 “บูรณาการงานวิจัยสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน”. มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ไพลิน แก้วดก. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน: การวิจัยผลานวิธี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มงคล เรียงณรงค์, และลัดดา ศิลาน้อย. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 38(4), 141 - 148.
- วิพรพรรณ ศรีสุวรรณ. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL). วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 23 - 37.
- สุวิมล ตีรกานนท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิพร เกิดเรือง. (2559). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (Lampang Rajabhat University Journal), 6(1), 173 - 184.
- Torrance, Palue E. (1965). Rewarding Creative Behavior. Engle Wood Cliffs: New Jersey Prentice-Hall.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)
The Development of Academic Achievement in Social Studies Subjects in
Various Regions in Asia of Mathayom Suksa 1 Students Using a 5 - Step
Quest for Knowledge (5E)

ปภาวรา เพ็ชรอินทร์¹, พัทธี ศรีมหาโพธิ์²

Paphawara Phetain¹, Phatcharee Srimahopho²

Corresponding Author E-mail: papahawara@gmail.com

Received: 2021-02-01; Revised: 2021-03-02; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิภาคต่างๆในทวีปเอเชีย รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 36.80 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.36

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E), เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์, วิชาสังคมศึกษา

¹ ครู, กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม

¹ Teacher, Group Learning Social Studies, Religion and Culture, Thatakophittayakom School.

² นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Rajabhat University, Nakhon Sawan

Abstract

The objectives of this research are 1) to compare the learning achievement in social studies of Mathayomsuksa 1 students before and after study who received a 5-step quest for knowledge (5E) 2) to study the progress of the social studies academic results of Mathayomsuksa 1 students who received a 5-step quest for knowledge (5E). The sample consisted of 37 students in Mathayom Suksa 1/7, which were obtained by simple random sampling. The tools used in this research consisted of 1) social studies learning management plan, the quality level is at a very appropriate level 2) the achievement test, regions in asia social studies courses Mathayomsuksa 1, grade 20 items. The statistics used for data analysis were percentage and t - test. The results were as follows:

1) Mathayom Suksa 1 students who received a 5-step (5E) quest for knowledge had a statistically higher achievement of post-study social studies at the .05 level. 2) Mathayomsuksa 1 students who received a 5-step (5E) quest for knowledge management had a percentage of progress of social studies academic achievement higher than the threshold, representing 36.80%. and 3) Mathayomsuksa 1 students who received a 5-step (5E) quest for knowledge management had an increased individual progress score in the Social Studies subject. Has a mean of 7.36.

Keywords: 5E Learning Activities, Comparative Achievement, Social Studies

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 20) ซึ่งการจัดการศึกษาตามแนวนี้นี้ เป็นการจัดการตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่ามีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดนี้มีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นได้เรื่อย ๆ โดยอาศัยการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งเป็นการจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ภายและใจ (ชนาธิป พรกุล, 2552, หน้า 8 - 16)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นสาระหลักให้นักเรียนต้องเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งในหลักสูตรดังกล่าว กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีสาระย่อยอีก 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ซึ่งสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งที่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำเป็นต้องเรียนตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโดยนักเรียนจะต้องมีความ รู้ความเข้าใจลักษณะของโรคภัยทางด้านภูมิศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของทวีปต่างๆทั่วโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 12)

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของครูผู้สอนที่จะต้องหาวิธีการ เทคนิค นวัตกรรมที่หลากหลายมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เนื้อหาหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนทำให้ต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ผู้ทำวิจัยได้เลือกวิธีการสอนแบบร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ มีนวัตกรรมและสื่อใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งเร้าต่อผู้เรียน โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มได้มอบหมายงานและสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงานตามความสามารถเฉพาะบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือทำงานร่วมกันสามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ ต่อ ๆ ไปได้

สภาพการณ์ทางการเรียนรู้ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อก้าวทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมแห่งการเรียนรู้ภายใต้กระแสแห่งโลกในยุคดิจิทัลนั้นส่งผลต่อการแสวงหารูปแบบและการปรับกระบวนการทัศน์ในการที่มีความหลากหลายให้สอดคล้องและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงกับโลกยุคใหม่ซึ่งเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว วิธีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดที่เรียกว่า 21st Century ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตและรับมือการความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเนื่องด้วยโลกที่ไร้พรมแดน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการ สื่อสาร และนโยบายความร่วมมือของพลเมืองโลก ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการคิดค้นหาแนวทางสู่ กระบวนการทักษะใหม่ในศตวรรษที่ 21 นี้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เป็นการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับผู้เรียนหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล ทำให้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิด หาวิธีการแก้ปัญหาได้เอง สามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนเป็น 5 ขั้นตอน คือขั้นสร้างความสนใจ(Engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นประเมิน (Evaluation) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดได้อย่างเต็มที่ รู้จักใช้เหตุผลมาวิเคราะห์หาคำตอบ ผู้เรียนสามารถคิดเรื่องอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการคิด อันจะส่งผลต่อผู้เรียนในการพัฒนาตัวเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ (จรรยา โทะนานบุตร, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ซึ่งคาดว่าจะสามารถเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ภูมิภาคต่างๆในทวีปเอเชีย และนำผลการวิจัยไปพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนมีความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) เพิ่มขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายวิธีสืบเสาะหาความรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียน หรือเป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จะค้นพบความรู้หรือแนวทางที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้เอง และสามารถนำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงต่างๆ ด้วยตนเองให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหา อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนสืบเสาะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของนักเรียนเองด้วย นอกจากนี้การสืบเสาะหาความรู้ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย คือ การถามคำถามออกแบบการสำรวจข้อมูล การสำรวจข้อมูล การวิเคราะห์การสรุปผล การคิดค้นประดิษฐ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสื่อสารคำอธิบายด้วยเป็นวิธีสอนที่เน้นความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีการสอนนี้ เป็นการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริงโดยผู้เรียนค้นคว้าใช้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้เป็นคนช่างสังเกตช่างสงสัย และพยายามหาข้อสรุปจนในที่สุดจะเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่ศึกษานั้น

กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry) 5Es ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้น เองจากเรื่องที่สงสัย จากความสนใจของตัวผู้เรียนเอง หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่มเรื่องที่นำเสนอจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนมาแล้ว เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่จะศึกษา ในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นที่น่าสนใจ ผู้สอนอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอประเด็นขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนยอมรับประเด็นที่ผู้สอนกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษา เมื่อมีคำถามที่น่าสนใจและผู้เรียนส่วนใหญ่ยอมรับให้เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษา จึงร่วมกันกำหนดขอบเขตและแจกแจงรายละเอียดของเรื่องที่ศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจรวมทั้งการรวบรวมความรู้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เข้าใจเรื่อง หรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้น และมีแนวทางในการสำรวจตรวจสอบอย่างหลากหลาย
2. การสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจศึกษา อย่างถ่องแท้แล้วให้มีการวางแผนกำหนดแนวทางในการสำรวจตรวจสอบตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ลงมือปฏิบัติเพื่อรวบรวมข้อมูลข้อสนเทศ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบหาได้หลายวิธีเช่น ทำการทดลอง ทำกิจกรรมภาคสนาม การใช้

คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสร้างสถานการณ์จำลอง การศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในขั้นต่อไป

3. การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการสำรวจตรวจสอบ แล้วจึงนำข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์หรือวาดรูป สร้างตาราง ฯลฯ การค้นพบในขั้นนี้เป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้โต้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนดไว้แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปแบบใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้

4. การขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือ แนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์ หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากแสดงว่าข้อจำกัดน้อย ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่าผู้เรียนมีความรู้ะไรบ้างอย่างไร มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นๆ การนำความรู้และแบบจำลองไปใช้อธิบายหรือประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์หรือเรื่องอื่น ๆ จะนำไปสู่ข้อโต้แย้งหรือข้อจำกัด ซึ่งจะก่อให้เกิดประเด็นหรือคำถาม หรือปัญหาที่ต้องการสำรวจตรวจสอบต่อไป ทำให้เกิดกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ จึงเรียกว่า Inquiry cycle กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา หลักการ และทฤษฎีตลอดจนการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลลัพธ์ที่ได้ (Output)
-การจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) -วิชาสังคมศึกษา -สาระภูมิศาสตร์	แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)	-ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา -ความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 110 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่องภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย โดยใช้การจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) จำนวน 5 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย รายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The single group pretest -posttest design (สุวิมล ติรกันันท์, 2551, หน้า 21)

Pre - test	Treatment	Post - test
O_1	X	O_2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองกับนักเรียน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน วิชาสังคมศึกษา จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
3. ดำเนินการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2563 - 13 มกราคม พ.ศ. 2564 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) จำนวน 5 แผน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง) ในสัปดาห์ที่ 5 ครูให้นักเรียน ทุกกลุ่มนำเสนอผลงาน และขณะที่นักเรียนนำเสนอครูดำเนินการประเมิน นักเรียนด้วยแบบประเมิน เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
4. เมื่อดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ในสัปดาห์ ที่ 5 เรียบร้อย จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยแบบทดสอบหลังเรียนเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) โดยการทดสอบค่าที
2. การศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) โดยการแปลผลร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนร้อยละ 25

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องภูมิภาคต่างๆในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	36	7.97	1.32	265	1991	41.15*
หลังเรียน	36	15.33	1.33			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความก้าวหน้ารายห้องเรียนของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	ร้อยละความก้าวหน้า
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}_1$)	37	7.97	36.80
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}_2$)	37	15.33	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาร้อยละ 36.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การแปลผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E)

คนที่	($\bar{X}_1$)	($\bar{X}_2$)	คะแนนความก้าวหน้า	คนที่	($\bar{X}_1$)	($\bar{X}_2$)	คะแนนความก้าวหน้า
1	10	18	8	20	9	16	7
2	7	15	8	21	9	16	7
3	6	14	8	22	7	15	8
4	8	15	7	23	9	16	7
5	8	15	7	24	7	12	5
6	9	17	8	25	7	15	8
7	7	16	9	26	11	18	7
8	8	16	8	27	8	16	8
9	9	17	8	28	5	13	8
10	6	15	9	29	9	15	6
11	8	14	6	30	6	14	8
12	9	16	7	31	9	15	6
13	7	15	8	32	8	15	7
14	7	15	8	33	8	15	7
15	10	14	4	34	6	14	8
16	9	17	8	35	9	16	7
17	9	16	7	36	8	17	9
18	8	16	8	รวม	287	552	265
19	7	13	6	$\bar{X}$	7.97	15.33	7.36

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 7.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่านักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 36.80 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) มีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.36 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในภูมิภาคและประเทศที่ใกล้ตัวผู้เรียน จึงทำให้นักเรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู่มาก อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดระดับสูงได้เป็นอย่างดี เป็นการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาสาระกับการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ การสำรวจเชิงพื้นที่ การตรวจสอบเพื่อการค้นพบและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาและปลูกฝังให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็น ทำหรือปฏิบัติงานเป็น และแก้ปัญหาเสนอแนวทางการแก้ไขเป็น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับ คลาร์ก (Clark, 1973, p.64) ที่มีความเห็นว่าการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) เหมาะที่จะนำมาใช้ในวิชาสังคมศึกษา เนื่องจากช่วยให้นักเรียนสร้างความเข้าใจได้ลึกซึ้ง เกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจนมั่นคง และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม และทัศนคติ และช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางปัญญาและการคิดอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับ วิชาเร้าเรียนดี (2550, หน้า 77) ที่กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่านักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง คำตอบที่ได้มาจากการสืบเสาะและสรุปด้วยตัวของนักเรียนเองจึงจำได้นานเพราะจำด้วยความเข้าใจ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธิพงษ์ ศุภมัสตุงกูร (2559, หน้า 1,349 - 1,365) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐกรณ์ คำชะอม (2553, หน้า 95 - 108) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ดังเช่น ธนพล กลิ่นเมือง (2550) ได้วิจัยเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการทำโครงงานและเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถในการทำโครงงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นได้คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับดี และงานวิจัยของ อาภา ธัญญะศิริกุล (2552) ได้ศึกษาความสามารถใน

การอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนรู้แบบ 5E ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ 5E มีความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการสรุปต่อไปว่า นักเรียนความพึงพอใจต่อ วิธีการเรียนรู้แบบ 5E ของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) เพราะเป็นวิธีการสอนที่มีระบบมีขั้นตอน สามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ รู้จักใช้เหตุผลมาวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ เน้นการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนในการพัฒนาตัวเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาเนื้อหาสาระ อื่น ๆ หรือวิชาอื่น ๆ เป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ทำให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงถึงแม้จะไม่ เคยเรียนเรื่องนั้น ๆ มาก่อนก็ตาม นอกจากนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยปลูกฝังให้รู้จัก การแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและจะต้องรู้และวิเคราะห์หาความรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ยอมรับ การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่สนใจจะนำการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับสื่อผสม ใช้ในการเรียน การสอน ควรมีการประยุกต์หรือปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับบริบทของรายวิชาและสภาพแวดล้อมของนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ไปใช้กับการจัด การเรียนการสอนอื่น ๆ ในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระได้

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือหน่วย การเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรรยา ไท่นานบุตร. (2560). "รูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es ในศตวรรษที่ 21." ถ้าปาง: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). **การออกแบบการสอนการบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกรณ์ คำขอม. (2553). **ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมี วิจารณญาณ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนพล กลิ่นเมือง. (2550). **ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการทำโครงงานและเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พุทธิพงษ์ สุภมัสต์อุ้งกูร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E). วารสาร Veridian E Journalฯ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(1), 1,349 - 1,365.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภา ธัญญะศิริกุล. (2552). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 5E ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Clark, Leonard H. (1973). Teaching Inquiry in Handbook Secondary School. New York: Macmillan.

ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Results of Learning Management in Geography Course Using to the
Cooperative Learning with the Jigsaw Technique on Learning Achievement
of Mathayomsuksa 3 Students

ณัฐวัฒน์ อนันตะสุข¹, กอปรกุล เทศสนั่น²

Nattawat Anantasuk¹, Kobkun Thasanan²

Corresponding Author E-mail: yo_tamina@hotmail.com

Received: 2021-02-05; Revised: 2021-03-12; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยเทคนิคจิ๊กซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยเทคนิคจิ๊กซอว์ มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 34.40

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคจิ๊กซอว์, วิชาภูมิศาสตร์

¹ ครู, กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม

¹ Teacher, Group Learning Social Studies, Religion and Culture, Navamindarajudis Matchim School.

² นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Rajabhat University, Nakhon Sawan

Abstract

This research has the objective 1) to compare the learning achievement in geography of Mathayomsuksa 3 students before and after study, that have been managed to learn cooperatively with jigsaw techniques 2) to study the progress of economics grades of Mathayomsuksa 3 students who received cooperative learning management using jigsaw technique. The sample consisted of 40 students in Mathayom Suksa 3/2 at, which was obtained by simple random sampling. Research instruments such as 1) learning management plan Geography Using cooperative learning With a jigsaw technique 2) a geography study achievement test the statistics used in this research were percentage and t-test. The results of the research were as follows:

1) Mathayom Suksa 3 students who are managed by jigsaw technique have academic achievement in geography after study higher than before study with statistical significance at the .05 level. 2) Mathayom Suksa 3 students who are managed by jigsaw technique, there was a percentage of progress in the academic achievement of geography higher than the criterion, accounting for 34.40%.

Keywords: The Cooperative Learning, Jigsaw Technique, Geography Course

บทนำ

สาระภูมิศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สามารถบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ได้ เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ รวมทั้งได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทย และพื้นที่ต่าง ๆ ของโลกเกิดภาวะวิกฤตด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และมีผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้น กระแสโลกาภิวัตน์ ความทันสมัยของวิทยาการและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ มีมากขึ้น ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการสร้างที่ยั่งยืน ซึ่งการเรียนรู้เพียงสาระสำคัญของสาระภูมิศาสตร์ไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และบางครั้งเกิดขึ้นโดยคาดการณ์ไม่ได้ ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะ กระบวนการ และความสามารถทางภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ประกอบกัน ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น สาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุงนี้ยังคงยึดหลักการพัฒนาการเรียนรู้ตามธรรมชาติของกลุ่มสาระและการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของทวีปต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อกิจกรรมของมนุษย์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ที่มีความลุ่มลึกและทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความ สามารถแตกต่างกันประมาณ 3 - 6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาวัน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และร็อบเบิร์ต จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกกลืนหรือมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้มาก จอห์นสัน, และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 1994, pp.31 - 32) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะคือ ประการแรก ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ ประการที่สอง ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือแต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิด การเรียนรู้ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น และประการที่สาม ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสัน และจอห์นสันชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียน จะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและ การทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย (ทิตินา แคมมณี, 2559)

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของครูผู้สอนที่จะต้องหาวิธีการ เทคนิค นวัตกรรมที่หลากหลายมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เนื้อหามาก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนทำให้ต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ผู้ทำวิจัยได้เลือกวิธีการสอนแบบร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ มีนวัตกรรมและสื่อใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งเร้าต่อผู้เรียนเช่น วิดีทัศน์การสอนที่เป็นฉบับการ์ตูนหรือวีดิทัศน์สรุปเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ตัวกับผู้เรียน โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มได้มอบหมายงานและสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงานตามความสามารถเฉพาะบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือทำงานร่วมกันสามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต่อไปได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชียของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ซึ่งคาดว่าจะสามารถเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย และนำผลการวิจัยไปพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่ง มีวิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน และระบบการให้รางวัล เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ และมีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุดโดยอาศัยการร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ และวิธีการเสริมแรงและการให้รางวัลเป็นประการสำคัญ และเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาที่กำหนดให้ สมาชิกแต่ละคนจะถูกกำหนดโดยกลุ่ม ให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะไปทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่เหมือนกัน หลังจากที่ถูกคนศึกษาเนื้อหานั้นจนเข้าใจแล้ว จึงกลับเข้ากลุ่มเดิมแล้วเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มฟัง โดยเรียงตามลำดับเรื่องราว เสร็จแล้วให้สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ครูผู้สอนอาจเตรียมข้อสอบเกี่ยวกับบทเรียนนั้นไว้ ทดสอบความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้ายของการเรียน ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คนและเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (home group)
2. สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน (เปรียบเทียบได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้
3. สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นที่ผู้สอนมอบหมายให้

4. สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละกลุ่มช่วยสอนเพื่อนในกลุ่ม ให้เข้าใจสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเช่นนี้ สมาชิกทุกคนก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด

5. ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบ แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านของเรามารวมกัน (หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ไว้ว่า

1. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน (Preparation Of Materials) ครูสร้างใบงานให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนของกลุ่ม และสร้างแบบทดสอบย่อยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ถ้ามีหนังสือเรียนอยู่แล้วยิ่งทำให้ง่ายขึ้นได้ โดยแบ่งเนื้อหาในแต่ละหัวข้อเรื่องที่จะสอนเพื่อทำใบงานสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ใบงานควรบอกแก่นักเรียนต้องทำอะไร เช่นให้อ่านหนังสือหน้าอะไร อ่านหัวข้ออะไร จากหนังสือหน้าไหนถึงหน้าไหน หรือให้ดูวิดีโอ หรือให้ลงมือปฏิบัติการทดลอง พร้อมกับมีคำถามให้ตอบตอนท้ายของกิจกรรมที่ทำด้วย

2. การจัดสมาชิกของกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญ (Teams And Expert Groups) ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ (Home Groups) แต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องตามใบงานที่ครูสร้างขึ้น ครูแจกใบงานให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในกลุ่ม และให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนศึกษาใบงานของตนก่อนที่จะแยกไปตามกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Groups) เพื่อทำงานตามใบงานนั้น ๆ เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะทำกิจกรรม ครูแยกกลุ่มนักเรียนใหม่ตามใบงาน กิจกรรมในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มอาจแตกต่างกัน ครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาหัวข้อตามใบงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นใบงานที่ครูสร้างขึ้นจึงมีความสำคัญมาก เพราะในใบงานจะนำเสนอด้วยกิจกรรมที่ต่างกัน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มอาจจะลงมือปฏิบัติ การทดลองศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย พร้อมกับเตรียมการนำเสนอสิ่งนั้นอย่างสั้น ๆ เพื่อว่าเขาจะได้นำกลับไปสอนสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาในหัวข้อดังกล่าว

3. การรายงานและการทดสอบย่อย (Reports And Quizzes) เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จแล้ว ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนก็จะกลับไปยังกลุ่มเดิมของตนเอง (Home Group) แล้วสอนเรื่องที่ตัวเองทำให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ครูกระตุ้นให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ ในการนำเสนอสิ่งที่จะสอน นักเรียนอาจใช้วิธีการสาธิต อ่านรายงาน ใช้คอมพิวเตอร์ รูปถ่าย ไดอะแกรม แผนภูมิหรือภาพวาดในการนำเสนอความคิดเห็น ครูกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้มีการอภิปรายและซักถาม ปัญหาต่าง ๆ โดยที่สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้แต่ละเรื่องที่คุณเชี่ยวชาญแต่ละคนนำเสนอ

จะเห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นเทคนิคการสอนรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เทคนิคการสอนนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ช่วยผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จไปพร้อม ๆ กัน การเรียนการสอนตามเทคนิคนี้จะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละคนของกลุ่มศึกษาเนื้อหาสาระของแต่ละส่วน เพื่อให้เนื้อหาสาระที่ศึกษามาประกอบกันเป็นความรู้เรื่องหนึ่ง ๆ ได้ ซึ่งเปรียบเสมือนการต่อจิ๊กซอว์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลลัพธ์ที่ได้ (Output)
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ - เทคนิคจิ๊กซอว์ - วิชาภูมิศาสตร์	แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ - ความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 358 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 3 แผน จำนวน 6 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The single group pretest -posttest design (สุวิมล ติกรานันท์, 2551, หน้า 21)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Pre - test	Treatment	Post - test
O ₁	X	O ₂

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบประเมิน แบบทดสอบ และแผนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองกับนักเรียน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน วิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
3. ดำเนินการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ระหว่างวันที่ 26 พฤศจิกายน - 21 ธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยใช้แผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 3 แผน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง) ในสัปดาห์ที่ 3 ครูให้นักเรียน ทุกกลุ่มนำเสนอผลงาน และขณะที่นักเรียนนำเสนอครูดำเนินการประเมิน นักเรียนด้วยแบบประเมิน วิชาภูมิศาสตร์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. เมื่อดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาภูมิศาสตร์ ในสัปดาห์ ที่ 3 เรียบร้อย จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยแบบทดสอบ หลังเรียนเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยการทดสอบค่าที
2. การศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยการแปลผลร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้ร้อยละ 25

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	40	5.82	2.73	-10.762	.000
หลังเรียน	40	12.70	0.55		

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	ร้อยละความก้าวหน้า
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}_1$)	40	5.82	34.40
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}_2$)	40	12.70	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ร้อยละ 34.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การแปลผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นผลการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ วิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 40 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกทั้งยังทำให้บรรยากาศในการเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนานนักเรียนมีการศึกษาความรู้ด้วยตนเองมีการรับผิดชอบหน้าที่และภาระงานที่ตนเองได้รับมอบหมายมีการร่วมมือกันระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ยังสามารถตอบคำถามที่ของครูผู้สอนในการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ต่างๆการสอนแบบจิ๊กซอว์ จึงเป็นเครื่องมือที่นักศึกษาและปรับปรุงพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนต่อไปโดยการปรับให้เข้ากับเนื้อหาในแต่ละวิชาได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2551) สรุปไว้ว่ากระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊ก เป็นการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง - กลาง - อ่อน) กลุ่มละ 4 คนและเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน (เปรียบเสมือนได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา แยกย้ายไปร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่นซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นที่ผู้สอนมอบหมายให้ สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละกลุ่มช่วยสอนเพื่อนในกลุ่ม ให้เข้าใจสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเช่นนี้ สมาชิกทุกคนก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด และผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบ แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านของมารวมกัน (หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญญวัฒน์ อนันตะสุข (2558) ท้าวจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์หลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สมพร โยะบุตร (2550, หน้า 96) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์และแผนที่ความคิดในวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ทำให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำงานกลุ่ม ซึ่งกระบวนการกลุ่มที่เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การสื่อสาร การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การช่วยเหลือกัน ความสามัคคี รวมถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือยังทำให้นักเรียนมองเห็นเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ต้องศึกษาเนื้อหาการเรียนรู้อย่างแตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ทุกคนเปรียบเสมือนตัวแทนของกลุ่มในการเข้าร่วมกับสมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ เพื่อศึกษาและค้นคว้าหาวิธีในการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้สมาชิกภายในกลุ่มตนเองได้รับรู้ ทำให้ทุกคนรับรู้ว่าคุณค่า มีความสำคัญในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม จึงต้องศึกษาค้นคว้าให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจนจนสามารถนำความรู้ที่ตนได้ศึกษาไปถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่มของตนเองได้รับรู้ ด้วยเหตุผล ดังที่กล่าวมาจึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตลอดจนมีการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ส่งผลให้ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่สนใจจะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ วิชาภูมิศาสตร์ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการประยุกต์หรือปรับปรุงนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของรายวิชาหรือสภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้วัตรกรรมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการ กับเนื้อหาสาระอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ณัฐวิวัฒน์ อนันตสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 7 ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร โยะบุตร. (2550). ผลการจัดการเรียนแบบร่วมมือแบบจิ๊กซอว์และแผนที่ความคิดในวิชา สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *The Nuts and Bolts of Cooperative Learning*. Minnesota: Interaction Book Company.

ผลการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี.
(STAD) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Results of Learning Management in Economics Course Using to the
Cooperative Learning with the STAD Technique on Learning
Achievement of Mathayomsuksa Two Students

อุษา ทองอ่อน¹, ณัฐนิชา จันทร์พวง²

Ausa Tongoon¹, Nattanicha Junpung²

Corresponding Author E-mail: dearnetc@gmail.com

Received: 2021-02-04; Revised: 2021-03-11; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) 2) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐศาสตร์ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการผลิตสินค้าและบริการ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.80

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิค เอส. ที. เอ. ดี., วิชาเศรษฐศาสตร์

¹ ครู, กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม

¹ Teacher, Group Learning Social Studies, Religion and Culture, Navamindarajudis Matchim School.

² นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Rajabhat University, Nakhon Sawan

Abstract

The purposes of this research were to 1) to compare the learning achievement in economics of Mathayomsuksa two students before and after using learning to the cooperative learning with the STAD technique 2) to study the progress of the study of economics of Mathayomsuksa two students using learning to the cooperative learning with the STAD technique. The sample group consisted of 20 Mathayomsuksa 2/11 students, which were obtained from simple random sampling. The tools used in this research consisted of 1) the course management plan for economics courses the quality level is very reasonable 2) learning achievement test regarding the production of products and services economics course Mathayomsuksa 2 students, 20 items. Statistics used in data analysis were percentage and t-test. The results were as follows:

1) Mathayomsuksa 2 students who have received cooperative learning management with the STAD technique had higher learning achievement in economics after learning at the statistical significance of .05. 2) Mathayomsuksa 2 students who have received cooperative learning management with the STAD technique with the percentage of progress in the study of economics above 44.00% and 3) Mathayomsuksa 2 students who have received cooperative learning management with the STAD technique there is an increase in individual progress scores of economic studies with an average of 8.80.

Keywords: The cooperative learning, STAD technique, Economics course

บทนำ

สาระเศรษฐศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์เรียกว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะมียาามากหรือน้อย ไม่ว่าจะทำอาชีพที่มีความแตกต่างกันอย่างไร เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญมากในยุคที่เศรษฐกิจโลกผันผวนในปัจจุบัน วิชาเศรษฐศาสตร์ได้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การดำรงชีวิตของคนในสังคม ตั้งแต่เด็กเลือกซื้อขนมที่มีแตกต่างกันของบรรจุก้นท์กับปริมาณ หรือไปจนถึงการเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าของผู้ใหญ่ที่มีความแตกต่างกันในด้านราคาและความสามารถของสินค้า ดังนั้นจุดประสงค์ของการเรียนวิชานี้คือ ผู้เรียนรู้คุณค่าของทรัพยากรที่เสียไปเพื่อแลกสินค้าอย่างหนึ่งอย่างใดได้ และมีประโยชน์ต่อผู้อื่นอย่างสูงสุด ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการเรียนวิชานี้คือ การเข้าใจและรู้ค่าศัพท์ที่มีความเฉพาะของวิชา เช่น สถาบันการเงิน ปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการ การผลิตขั้นปฐมภูมิ กับขั้นทุติยภูมิ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้เป็นคำที่ผู้เรียนต้องเข้าใจก่อนที่จะมีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เนื้อหา (กระมล ทองธรรมชาติ, และคณะ, 2561, หน้า 120)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความ สามารถแตกต่างกันประมาณ 3 - 6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาวัน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และร็อบเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มัก จะถูกละเลยหรือมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้มาก จอห์นสัน, และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 1994, pp.31 - 32) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะคือ ประการแรก ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ ดีกว่าคนอื่นเพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ ประการที่สอง ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือแต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิด การเรียนรู้ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น และประการที่สาม ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสัน, และจอห์นสัน ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจ มีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและ การทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย (ทิศนา ขัมมณี, 2559, หน้า 98 - 99)

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายของครูผู้สอนที่จะต้องหาวิธีการ เทคนิค นวัตกรรมที่หลากหลายมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เนื้อหาหลากหลายทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนทำให้ต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ ผู้ทำวิจัยได้เลือกวิธีการสอนแบบร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ มีนวัตกรรมและสื่อใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งเร้าต่อผู้เรียนเช่น วิดีทัศน์การสอนที่เป็นฉบับการ์ตูนหรือวีดิทัศน์สรุปเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มได้มอบหมายงานและสมาชิกของแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงานตามความสามารถเฉพาะบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือทำงานร่วมกันสามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่ง ที่มีชื่อเต็มว่า Student Teams Achievement Divisions เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 5 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 - 3 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชี้แนะเนื้อหาเนื้อหา โดยการทบทวนพื้นฐานความรู้เดิม จากนั้นครูสอนเนื้อหาใหม่กับนักเรียนกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น
2. ขึ้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม โดยนักเรียนในกลุ่ม 4 - 5 คน ร่วมกันศึกษากลุ่มย่อยนักเรียนเก่งจะอธิบายให้นักเรียนอ่อนฟังและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม
3. ขึ้นทดสอบย่อย นักเรียนแต่ละคนจะทำแบบทดสอบด้วยตนเอง ไม่มีการช่วยเหลือกัน
4. คัดคะแนนความก้าวหน้าแต่ละคน และของกลุ่ย่อย ครูตรวจผลการสอบของนักเรียน โดยคะแนนที่นักเรียนทำได้ในการทดสอบจะถือเป็นคะแนนรายบุคคล แล้วนำคะแนนรายบุคคลไปแปลงเป็นคะแนนกลุ่ม
5. ชมเชย ยกย่อง บุคคลหรือกลุ่มที่มีคะแนนยอดเยี่ยม นักเรียนคนใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน จะได้รับคำชมเชยเป็นรายบุคคล และกลุ่มใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับคำชมเชยทั้งกลุ่ม

ส่วนประกอบทั้งสองส่วนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. กลุ่มหรือทีม (Student Teams) กลุ่มนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ STAD นั้น ในแต่ละกลุ่มหรือทีมจะมีสมาชิก 4 - 5 คน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ นักเรียนที่มีผิวขาว ผิวดำ ต่างชาติและต่างเพศ สมาชิกในแต่ละกลุ่มหรือทีมจะต้องร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน เพื่อให้แต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ในแต่ละกลุ่มหรือทีมจะต้องเตรียมสมาชิกประมาณสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คะแนนที่แต่ละคนทำได้จะถูกแปลงให้เป็นคะแนนของแต่ละกลุ่ม โดยใช้ระบบผลสัมฤทธิ์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มารวมกันเพื่อเป็นคะแนนของกลุ่มหรือทีม ในแต่ละสัปดาห์จะมีการประกาศผลทีมที่ได้คะแนนสูงสุดในลักษณะของจดหมายข่าว (Newsletter) สมาชิกภายในกลุ่มหรือทีมจะร่วมมือกันในการทำงานเพื่อที่จะแข่งขันกับกลุ่มหรือทีมอื่น

2. ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Achievement Divisions) ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นวิธีทางที่จะช่วยให้เด็กทุกระดับความสามารถทางการเรียนสามารถที่จะทำคะแนนได้สูงสุดเต็มความสามารถของตนเอง ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์จะเริ่มจากการนำคะแนนทดสอบของครั้งที่ผ่านมานักเรียนทุกคน มาเรียงลำดับจากคะแนนมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 6 คนแรก จะถือว่าเป็นกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่ 1 (Divisions 1) นักเรียนที่ได้คะแนนรองลงไปอีก 6 คน จะถือว่าเป็นกลุ่มสัมฤทธิ์ที่ 2 (Divisions 2) เช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์นี้จะใช้สำหรับคะแนนการทดสอบที่นักเรียนแต่ละคน ได้รับจากการทดสอบแต่ละครั้งให้เป็นคะแนนของกลุ่มหรือทีมของตน โดยการแปลงคะแนนนี้จะพิจารณาของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสัมฤทธิ์ (Achievement Divisions) โดยนักเรียนได้คะแนนสูงสุดในแต่ละกลุ่มสัมฤทธิ์จะได้รับคะแนนสำหรับกลุ่มหรือทีมของตนอยู่ 8 คะแนน นักเรียนที่ได้เป็นอันดับสองของแต่ละกลุ่มสัมฤทธิ์จะได้คะแนนสำหรับกลุ่มหรือทีมของตนเท่ากับ 6 คะแนน ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนเป็นอันดับ 3 ของแต่ละกลุ่มสัมฤทธิ์ จะได้คะแนนสำหรับกลุ่มหรือทีมของตนเท่ากับ 4 คะแนน และนักเรียนที่ได้อันดับที่ 4, 5 และ 6 ของแต่ละกลุ่มสัมฤทธิ์ จะได้รับคะแนนสำหรับกลุ่มหรือทีมของตน เท่ากับ 2 คะแนน การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มสัมฤทธิ์นี้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็แข่งขันกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเช่นเดียวกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ระดับปานกลางแข่งขันกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำก็จะแข่งขันอยู่ในระดับเดียวกันเท่านั้น วิธีการเช่นนี้จะพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกันจะแข่งขันกันเท่านั้น การแข่งขันจะไม่ใช่การแข่งขันระหว่างนักเรียนทุกคนในห้องเรียนเดียวกัน ดังนั้นการนำระบบผลสัมฤทธิ์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละระดับความสามารถ ได้กระทำกิจกรรมเต็มที่ตามความสามารถของตนในการทดสอบนั้น บางครั้งสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ต่ำ มีคะแนนที่สามารถอยู่ในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าได้ เช่น นักเรียนที่ได้อันดับที่ต้น ๆ ของกลุ่มสัมฤทธิ์ที่ 2 อาจจะได้คะแนนมากกว่านักเรียนที่ได้อันดับท้าย ๆ ของกลุ่ม

สัมฤทธิ์ที่ 1 เป็นต้น ถ้ามีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นสัมฤทธิ์ในการสอบครั้งต่อไปจะต้องถูกจัดใหม่ โดยการนำคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งล่าสุดมาเรียงลำดับจากคะแนนมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มสัมฤทธิ์โดยใช้วิธีการและหลักการเช่นเดิม จะเห็นได้ว่ากลุ่มสัมฤทธิ์นี้มีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเพื่อที่จะให้นักเรียนที่มีความสามารถเท่ากันหรือใกล้เคียงกันได้แข่งขันซึ่งกันและกัน

2. เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD สิ่งที่ต้องตระหนักถึง เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD มีดังนี้

2.1 เป้าหมายของกลุ่ม (Group Goal) เงื่อนไขนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มจำเป็นต้องให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ทราบเป้าหมายของกลุ่มในการร่วมมือกันทำงาน ถ้าปราศจากเงื่อนไขข้อนี้งานจะสำเร็จไม่ได้เลย

2.2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองเท่า ๆ กับรับผิดชอบต่อกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มจะได้รับการชมเชยหรือได้รับคะแนน ต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากคะแนนรายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะนำไปแปลงเป็นคะแนนของกลุ่มโดยใช้ระบบกลุ่ม “สัมฤทธิ์” นั่นเอง การเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กล่าวคือ เป้าหมายของกลุ่มให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ให้เรียนรู้ได้เหมือนตน ถ้าปราศจากเป้าหมายของกลุ่ม นักเรียนก็จะทำงานผิดจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นนักเรียนจึงต้องทราบเป้าหมายของกลุ่มเพื่อความสำเร็จในการเรียน ยิ่งไปกว่านั้นเป้าหมายของกลุ่มอาจจะช่วยให้นักเรียนผ่านพ้นความลังเล ไม่แน่ใจในการที่จะตั้งคำถาม ถามครู ซึ่งถ้าปราศจากข้อนี้ นักเรียนจะไม่กล้าถาม

3. หลักพื้นฐานของการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ในการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD นั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการดังต่อไปนี้

3.1 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive Interdependent) นักเรียนจะรู้สึกว่าเขาจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่น ในการที่จะทำงานกลุ่มให้สำเร็จ กล่าวคือ “ร่วมเป็นร่วมตาย” วิธีการที่จะทำให้เกิดความรู้สึกแบบนี้ อาจทำได้โดยให้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น ถ้านักเรียนทำคะแนนกลุ่มได้สูง แต่ละคนจะได้รับรางวัลร่วมกันประเด็นที่สำคัญคือ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องทำงานกลุ่มให้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จนี้จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน จะไม่มีการยอมรับความสำเร็จหรือความสามารถของบุคคลเพียงคนเดียว

3.2 การติดต่อสัมพันธ์โดยตรง (Face to Face Promotive Interaction) เนื่องจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก มิใช่จะทำให้เกิดผลอย่างปาฏิหาริย์ แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนั้น จะต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดี สิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม

3.3 การรับผิดชอบงานของกลุ่ม (Individual Accountability at Group Work) การเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD จะถือว่าไม่สำเร็จจนกว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้เรียนรู้เรื่องในบทเรียนได้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องวัดผลการเรียนของแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนไม่เก่ง บางทีครูอาจจะใช้วิธีทดสอบสมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคลหรือสุ่มเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้ตอบ ซึ่งกลุ่มจะต้องช่วยกันเรียนรู้และช่วยกันทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นพื้นฐานซึ่งทุกคนจะต้องเข้าใจ และรู้แจ้งในงานที่ตนรับผิดชอบอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมา

3.4 ทักษะในความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น (Social Skills) นักเรียนทุกคนไม่ได้มาโรงเรียนพร้อมกับทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะช่วยนักเรียนในการสื่อสารการเป็นผู้นำ การไว้วางใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้งครูควรแจ้งสถานการณ์ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นครูควรสอนทักษะและมีการประเมินการทำงานของกลุมนักเรียนด้วย การที่จัดนักเรียนที่ขาดทักษะในการทำงานกลุ่มมาทำงานร่วมกัน จะทำให้การทำงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการจัดให้นักเรียนมานั่งทำงานเป็นกลุ่มเท่านั้น ซึ่งจุดนี้เป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่เรียนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD แตกต่างจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมที่เคยใช้กันมานาน

3.5 กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การให้นักเรียนมีเวลาและใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด และสามารถนำทักษะสังคมและมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสมกับกระบวนการกลุ่มนี้ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ผลสามารถจัดกระบวนการกลุ่ม และสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวของพวกเขา

เอง ทั้งนี้ข้อมูลย้อนกลับจากครูหรือเพื่อนนักเรียนที่เป็นผู้สังเกต จะช่วยให้กลุ่มดำเนินการได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลนำเข้า (Input) - การเรียนรู้แบบร่วมมือ - เทคนิค STAD - วิชาเศรษฐศาสตร์	กระบวนการ (Process) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิคแบบ เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)	ผลลัพธ์ที่ได้ (Output) - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาราย เศรษฐศาสตร์ - ความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชา เศรษฐศาสตร์

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นนครสวรรค์ จำนวน 120 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) จำนวน 3 แผน จำนวน 6 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The single group pretest -posttest design (สุวิมล ติกรานันท์, 2551, หน้า 21)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Pre - test	Treatment	Post - test
O ₁	X	O ₂

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบประเมิน แบบทดสอบ และแผนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองกับนักเรียน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน
3. ดำเนินการสอนโดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคด้วยเทคนิคแบบ เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ระหว่างวันที่ 25 มกราคม - 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที. เอ.ดี. (STAD) จำนวน

3 แผน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง) ในสัปดาห์ที่ 3 ครูให้นักเรียน ทุกกลุ่มนำเสนอผลงาน และขณะที่นักเรียนนำเสนอครูดำเนินการประเมิน นักเรียนด้วยแบบประเมิน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. เมื่อดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ ในสัปดาห์ ที่ 3 เรียบร้อย จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยแบบทดสอบ หลังเรียนเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน

5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) โดยการทดสอบค่าที

2. การศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) โดยการแปลผลร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้อยู่ละ 60

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	20	6.10	31.30	176	1,662	0.08*
หลังเรียน	20	14.90	66.63			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การศึกษาความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความก้าวหน้ารายห้องเรียนของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	ร้อยละความก้าวหน้า
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}_1$)	20	6.10	44.00
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}_2$)	20	14.90	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ร้อยละ 44.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การแปลผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)

คนที่	$(\bar{X}_1)$	$(\bar{X}_2)$	คะแนนความก้าวหน้า
1	7	16	9
2	4	16	12
3	4	16	12
4	5	17	12
5	6	17	11
6	8	15	7
7	9	15	6
8	7	12	5
9	4	14	10
10	7	15	8
11	5	14	9
12	7	13	6
13	6	15	9
14	5	13	8
15	8	13	5
16	5	14	9
17	5	17	12
18	7	14	7
19	8	15	7
20	5	17	12
รวม	122	298	176
$\bar{X}$	6.10	14.90	8.80

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอส.ที.เอ.ดี. (STAD) มีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่านักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

ผลการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยขออภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้แก่ ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 6.10 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.90 จากคะแนน เต็ม 20 คะแนน มีร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ร้อยละ 44.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การแปลผลที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 60 และมีคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคลของผลการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8.80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี (STAD) สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะค้นคว้าหาความรู้ ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการหาคำตอบ โดยอาศัยกระบวนการการเรียนแบบ

ร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ซึ่งสอดคล้องกับ Arends (1994, pp.345 - 346) การเรียนรู้ผ่านการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) นี้จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการวางแผน การทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และสามารถนำเสนอข้อมูลที่ศึกษาได้ อีกทั้งยังทำให้ได้ลงมือ ปฏิบัติจริง เกิดกระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน อันส่งผลทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, หน้า 200) กล่าวถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี (STAD) เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในกลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้น ๆ แต่เมื่อจบบทเรียนจะทดสอบเป็นรายบุคคลและนำคะแนนมาเฉลี่ยเป็นของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตยา สวयरูป (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยวิธีแบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD โดยรวมแต่ละกลุ่มมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับคุณภาพที่ดีเยี่ยม และ สมฤดี พิพิธกุล (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนโดยใช้แผนจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยยา บุญอากาศ (2557) พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่สนใจจะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) วิชาเศรษฐศาสตร์ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการประยุกต์หรือปรับปรุงนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของรายวิชาหรือสภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ นวัตกรรมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี.(STAD) เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส.ที.เอ.ดี. (STAD) ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับเนื้อหาสาระอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพล ทอธรรมชาติ. (2561). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ม.2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา ขัมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลยา บุญอากาศ. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สมฤดี พิพิธกุล. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อประสม.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ. (2550). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ทิรกานนท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Arends, R. (1994). **Learning to Teach**. New York: McGraw-Hill Inc.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ

The Development of Learning Achievement on Inflation Deflation of
Mathayomsuksa 3 Students Using Team Games Tournaments
Techniques Huaynamhomwittayakan School

บุษยา มณฑล¹, สุรินทร์ วงษ์ล้อม²

Busaya Monthon¹, Surinthon Wonglom²

Corresponding Author E-mail: Surinthon.58@gmail.com

Received: 2021-02-19; Revised: 2021-03-21; Accepted: 2021-04-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 2) แบบประเมินความพึงพอใจ เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด จำนวน 10 ข้อ โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.89 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 (S.D. = 0.43)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เทคนิค TGT, ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด

¹ ครู, กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ

¹ Teacher, Group Learning Social Studies, Religion and Culture, Huaynamhomwittayakan School.

² นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Students in the Social Studies Program, Faculty of Education, Rajabhat University, Nakhon Sawan

Abstract

The objectives of this research are 1) to compare students' academic achievement on inflation, deflation both before and after school using TGT techniques 2) to study student satisfaction using the TGT technique. The sample used in this research was Mathayomsuksa 3/2 students at Huaynamhomwittayakan school who are studying in semester 2, academic year 2019, total 28 students, which were obtained by simple randomization. The tools used in this research consisted of 1) a self-assessment test on inflation, deflation, multiple-choice, number 20 items 2) a satisfaction assessment form about inflation, deflation number 10 items by the achievement test, the consistency index (IOC) ranged from 0.67 - 1.00. The data was analyzed using statistics, mean and standard deviation. The results were as follows:

1) The students in Mathayomsuksa 3 had higher achievement in deflation-managed inflation who learned TGT after they had taken before. With the mean of 14.89. and 2) The students in Mathayomsuksa 3 who were managed to learn TGT techniques were satisfied overall at the highest level Has a mean of 4.64 (S.D. = 0.43)

Keywords: Academic Achievement, TGT Technique, Inflation Deflation

บทนำ

เศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการศึกษาวิธีที่จะนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาน้อยอย่างจำกัดไปทำการผลิตสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งมีอยู่อย่างมากมายและไม่จำกัดในฐานที่มนุษย์มีบทบาทเป็นผู้บริโภคกับผู้ผลิต ในฐานะผู้บริโภคจะมีความต้องการสินค้าที่สามารถสนองความพอใจได้สูงสุดในฐานะผู้ผลิตจะต้องใช้ความรู้ความสามารถจัดการกับปัจจัยการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้คน นอกจากนั้น คนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองและของประเทศซึ่งสามารถนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปช่วยในการตัดสินใจกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีกฎเกณฑ์ได้ ช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาเศรษฐกิจของบ้านเมือง เข้าใจนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบายการลงทุน การแก้ไขภาวะเงินเฟ้อเงินฝืด เงินเฟ้อ จึงมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจ และมีผลกระทบในการดำเนินชีวิตของนักเรียนเองอย่างเช่น ค่าโดยสารขนส่งสาธารณะ ค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่ารักษาพยาบาล โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมาตรฐานการเรียนรู้ ส.3.2 กำหนดให้นักเรียนเข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 16) นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัด ส.3.2 ม.3/4 โดยนักเรียนต้องสามารถอธิบายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ความหมายสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาของภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืดได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 153)

โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร เป็นโรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากสภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพผู้เรียนที่ยังไม่มีความพร้อมในเรื่องของการคิดและวิเคราะห์ และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้อย่างไม่ลึกซึ้งของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มีค่อนข้างมากเป็นวิชาที่ต้องเน้นความรู้ความเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจในเนื้อหาจนส่งผลให้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ไม่น่าเรียนสำหรับนักเรียนรวมไปถึงทำให้นักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับรายวิชานี้เพราะเรียนไม่เข้าใจ หรืออาจเป็นเพราะเทคนิคการสอนและเนื้อหาการสอนแบบเก่าที่ไม่มีความน่าสนใจ หรือสิ่งที่ดึงดูดให้นักเรียนเกิดความสนใจ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในการเรียนรู้ได้เท่าที่ควร ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนการสอนในรายวิชานี้และไม่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องหาวิธีการที่สามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้คือการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เป็นวิธีเรียนแบบร่วมมือที่สลาวิน (Slavin, 1987, pp.23 - 26) เริ่มนำมาใช้ โดยกิจกรรมให้นักเรียนรวมทีมกันทำงานช่วยเหลือรับผิดชอบงานร่วมกันในแต่ละทีมมีสมาชิก 4 คน ที่มีความสามารถต่างกัน คือ เก่ง กลาง อ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 มีเป้าหมายของทีมโดยใช้เกมการแข่งขันทางวิชาการ เทคนิค TGT ใช้ทักษะการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันทำงานอย่างมีวินัยในตนเองและมีประสิทธิภาพ และให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้สอน จึงต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่าน ทักษะการพูด และทักษะการวิเคราะห์ในเรื่องของสาเหตุผลกระทบ และแนวทางแก้ไขที่สามารถดำเนินการได้ในการแก้ไขปัญหาภาวะเงินเฟ้อเงินฝืด นอกจากนั้น ต้องเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะในการเกิดความรู้ขั้นปัญญา และทักษะในการนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในสังคมได้อย่างมีสติ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและมีความสงบสุข

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคารโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT จากการเล่น เกม การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยผลความสามารถว่าจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนได้ เพื่อจะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เป็นเทคนิครูปแบบหนึ่งในการสอนแบบร่วมมือและมีลักษณะของกิจกรรมคล้ายกันกับ STAD แต่เพิ่มเกมและการแข่งขันเข้ามาด้วย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในจุดประสงค์ที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ทศนา แคมมณี (2545) กล่าวถึง องค์ประกอบ 4 ประการ ของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ดังนี้

1. การสอน เป็นการนำเสนอความคิดรวบยอดใหม่หรือบทเรียนใหม่ อาจเป็นการสอนตรงหรือจัดในรูปแบบของการอภิปราย หรือกลุ่มศึกษา
2. การจัดทีม เป็นขั้นตอนการจัดกลุ่ม หรือจัดทีมของนักเรียน โดยจัดให้แตกต่างกันทั้งเพศ และความสามารถและทีมจะต้องช่วยกันและกัน ในการเตรียมความพร้อมและความเข้มแข็งให้สมาชิกทุกคน
3. การแข่งขัน การแข่งขันมักจัดในช่วงท้ายสัปดาห์หรือท้ายบทเรียน ซึ่งจะใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาในข้อ 1 และผ่านการเตรียมความพร้อมของทีมมาแล้วการจัดโต๊ะแข่งขันจะมีหลายโต๊ะ แต่ละโต๊ะจะมีตัวแทนของกลุ่ม/ทีม แต่ละทีมมาร่วมแข่งขัน ทุกโต๊ะการแข่งขันควรเริ่มดำเนินการเพื่อนำไปเทียบหาค่าคะแนนโบนัส
4. การยอมรับความสำเร็จของทีม ให้นำคะแนนโบนัสของแต่ละคนในทีมมารวมกันเป็นคะแนนของทีม และหาค่าเฉลี่ยทีมที่มีค่าสูงสุด จะได้รับการยอมรับให้เป็นทีมชนะเลิศ โดยอาจเรียกชื่อทีมที่ได้ชนะเลิศ กับรองลงมา โดยใช้ชื่อเก๋ ๆ ก็ได้ หรืออาจให้นักเรียนตั้งชื่อเอง และควรประกาศผลการแข่งขันในที่สาธารณะด้วย

ทศนา แคมมณี (2547) ได้สรุป ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ครูสอนความคิดรวบยอดใหม่ หรือบทเรียนใหม่ โดยอาจใช้ใบความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษา หรือใช้กิจกรรมการศึกษาหาความรู้รูปแบบอื่นตามที่ครูเห็นว่าเหมาะสม
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 5 คน เพื่อปฏิบัติตามใบงาน
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมความพร้อมให้กับสมาชิกในกลุ่มทุกคน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนและพร้อมที่จะเข้าสู่สนามแข่งขัน
4. แต่ละกลุ่มประเมินความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของสมาชิกในกลุ่ม โดยอาจตั้งคำถามขึ้นมาเองและให้สมาชิกกลุ่มทดลองตอบคำถาม
5. สมาชิกกลุ่มช่วยกันอธิบายเพิ่มเติมในจุดที่บางคนยังไม่เข้าใจ
6. ครูจัดให้มีการแข่งขัน โดยใช้คำถามตามเนื้อหาในบทเรียน
7. จัดการแข่งขันเป็นโต๊ะ โดยแต่ละโต๊ะจะมีตัวแทนของทีมต่าง ๆ ร่วมแข่งขัน อาจให้แต่ละทีมส่งชื่อผู้แข่งขันแต่ละโต๊ะมาก่อนและเป็นความลับ
8. ทุกโต๊ะแข่งขันจะเริ่มดำเนินการแข่งขันพร้อมๆกันโดยกำหนดเวลาให้
9. เมื่อการแข่งขันจบลง ให้แต่ละโต๊ะจัดลำดับผลการแข่งขัน และให้หาค่าคะแนนโบนัส
10. ผู้เข้าร่วมแข่งขันกลับไปเข้ากลุ่มเดิมของตนพร้อมด้วยนำคะแนนโบนัสไปด้วย
11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำคะแนนโบนัสของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม หาค่าเฉลี่ย ที่ที่ได้ค่าเฉลี่ย (อาจใช้คะแนนโบนัสรวมกันก็ได้) สูงสุดจะได้รับการยอมรับเป็นทีมชนะเลิศและรองลงไป
12. ให้ตั้งชื่อทีมชนะเลิศ และรองลงมา

13. ครูประกาศผลการแข่งขันในที่สาธารณะ เช่น ปิดประกาศที่บอร์ด ลงข่าวหนังสือพิมพ์หรือประกาศหน้าเสาธง จะเห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เป็นกระบวนการเรียนที่เป็นการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ รูปแบบการนำเสนอมีลักษณะเป็นการบรรยาย อภิปราย อาจจะมีสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ประกอบด้วยก็ได้ เทคนิค TGT จะแตกต่างจากเทคนิคอื่น ๆ ตรงที่ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนทราบว่าผู้เรียนนั้นจะต้องให้ความสนใจมากในเนื้อหาสาระ เพราะจะช่วยให้ทีมประสบความสำเร็จในการแข่งขัน วิธีนี้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐานที่สามารถถามตอบที่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว แต่ไม่เหมาะกับบางวิชา และเทคนิคการจัดการกิจกรรม TGT ยังเป็นเทคนิครูปแบบหนึ่งในการสอนแบบร่วมมือและมีลักษณะของกิจกรรมคล้ายกันกับ STAD แต่เพิ่มเกมและการแข่งขันเข้ามาด้วย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในจุดประสงค์ที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลลัพธ์ที่ได้ (Output)
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ - เทคนิค TGT - วิชาเศรษฐศาสตร์	แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเงินเฟ้อ เงินฝืด รายวิชาเศรษฐศาสตร์ - ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 149 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) จำนวน 8 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐาน ตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 1.2 วิเคราะห์เนื้อหาวิชา สาระการเรียนรู้ และระยะเวลาของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด
  - 1.3 ศึกษาวิธีสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT
  - 1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT ในเรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด จำนวน 8 ฉบับ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT (Team-Games Tournament) มีขั้นตอนการสอน 4 ขั้น ดังนี้
    - 1.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ใช้เทคนิคทบทวนความรู้ นำเข้าสู่บทเรียน
    - 1.4.2 ขั้นการเรียนรู้ใช้เทคนิค Team-Games-Tournament
    - 1.4.3 ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ
    - 1.4.4 ขั้นประเมินผลสังเกตการณ์ทำงานของแต่ละทีม

1.5 ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การตรวจสอบด้วยวิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้องเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์มีความเหมาะสมที่ยอมรับว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีคะแนนรวมเฉลี่ย 3.99 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นฉบับเดียวกัน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อสอบแต่ละข้อว่าใช้วัดความรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่โดยการกำหนดความคิดเห็น ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตรวจสอบแล้วมาแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญรายแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00)

2.6 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจ

3.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร โดยแบ่งเป็น 5 ระดับข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีความชำนาญตรวจสอบ ความถูกต้องและเหมาะสมพร้อมทั้งให้คำแนะนำจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00)

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบประเมินความพึงพอใจมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.43)

3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The single group pretest -posttest design (สุริยล ตีรกันันท์, 2551, หน้า 21)

Pre - test	Treatment	Post - test
O ₁	X	O ₂

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มาจากการจับสลาก จำนวน 33 คน ได้ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ ตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

3. เมื่อสิ้นสุดการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (แบบทดสอบฉบับเดียวกับก่อนเรียน) และทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ รหัส ส 23103 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ รหัส ส 23103 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาการ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT

นักเรียน	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)	ผลต่างของคะแนน
คนที่ 1	8	18	10
คนที่ 2	5	17	12
คนที่ 3	9	17	8
คนที่ 4	7	19	12
คนที่ 5	9	11	2
คนที่ 6	13	14	1
คนที่ 7	10	15	5
คนที่ 8	13	15	2

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT (ต่อ)

นักเรียน	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)	ผลต่างของคะแนน
คนที่ 9	4	16	12
คนที่ 10	10	17	7
คนที่ 11	10	14	4
คนที่ 12	4	11	7
คนที่ 13	7	17	10
คนที่ 14	9	14	5
คนที่ 15	8	15	7
คนที่ 16	5	15	10
คนที่ 17	11	12	1
คนที่ 18	8	12	4
คนที่ 19	10	14	4
คนที่ 20	11	15	4
คนที่ 21	6	14	8
คนที่ 22	1	11	10
คนที่ 23	7	14	7
คนที่ 24	11	17	6
คนที่ 25	12	19	7
คนที่ 25	12	19	7
คนที่ 26	11	16	4
คนที่ 27	10	16	6
คนที่ 28	3	13	10
ผลรวม	244	437	
คะแนนเฉลี่ย	8.29	14.89	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.89

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT

ข้อที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1.	นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.64	0.78	มากที่สุด
2.	เนื้อหาเป็นเรื่องที่ฉันสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.	เทคนิคการสอนดึงดูดความสนใจในการเรียนของนักเรียน	4.39	0.78	มาก
4.	มีความพึงพอใจในการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT	5.00	0.00	มากที่สุด
5.	นักเรียนมีความกังวลในการเรียนลดลง	4.11	1.26	มาก

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
6.	การเรียนการสอนลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ	4.50	0.64	มากที่สุด
7.	นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ร่วมกับเพื่อน	4.54	0.51	มากที่สุด
8.	มีกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
9.	นักเรียนสนุกกับการเรียนและเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.46	0.92	มาก
10.	ได้มีบทบาทในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม	4.79	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.64	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เรื่องภาวะเงินเพื่อ เงินผิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 เนื้อหาเป็นเรื่องที่ฉันสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ข้อ 4 มีความพึงพอใจในการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT และข้อ 8 มีกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ ข้อ 10 ได้มีบทบาทในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.42) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 นักเรียนมีความกังวลในการเรียนลดลง ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 1.26)

อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเพื่อ เงินผิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องภาวะเงินผิด เงินผิด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.89 2) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เรื่องภาวะเงินเพื่อ เงินผิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT มุ่งเน้นให้นักเรียนมีการช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดความสามัคคีกัน และทำให้ประสบความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสามารถและความตั้งใจของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักเรียนทุกคนได้รับความสำเร็จอย่างทั่วถึง เมื่อนักเรียนรู้คะแนนของทีมแล้วอยู่ระดับใดจึงหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ได้คะแนนสูงขึ้น ทำให้เกิดการกระตือรือร้นระหว่างเรียน จึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสูงขึ้น อีกทั้งการเรียนรู้อยู่กลุ่มร่วมมือแบบ TGT ช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยมีการนำเอากระบวนการการเล่นเกมส์เข้ามาช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความสามัคคี มีวินัยในการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการแนวคิดของทฤษฎีสถานะของ เคิร์ทเลวิน (Kurt Lewin อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2547) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนั้น จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้พลังหรือแรงผลักดันที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับความเห็นของ เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม (2554) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มมีการปรึกษาหารือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทำให้ใส่ใจผู้เรียนมากขึ้น และยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริปิยะวรรณ ศิริโนนรัง (2554) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบร่วมมือเรียนรู้ (Learning Together: LT) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.10 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 94.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจ ใจการุณ (2555) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบ TGT นั้นเป็นการสร้าง

แรงจูงใจให้นักเรียนสนใจมากขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ทีม (Teams) แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 - 5 ทีม แต่ละทีมจะมีนักเรียนหลากหลาย คือ จะมีนักเรียนที่มีทั้งผลสัมฤทธิ์สูง ปานกลาง ต่ำ และเพศคละกัน สมาชิกจะอยู่ในทีมอย่างถาวร แต่ละทีมจะได้รับการฝึกฝนเหมือนกัน และในทีมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทบทวนสิ่งที่ครูสอน 2) เกม (Games) เกมที่ใช้เป็นการฝึกทักษะ ซึ่งเน้นที่เนื้อหา หลักสูตร นักเรียนจะได้ตอบปัญหา เกมบัตรคำ ซึ่งเน้นกฎเกณฑ์พื้นฐานลำดับก่อน - หลัง การแข่งขันที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก 3) การแข่งขัน (Tournaments) การฝึกในทีมจะมีการแข่งขัน อาจมีอาทิตย์ละ 1 - 2 ครั้ง โดยดูจากผลงานนักเรียนจะได้เปรียบเทียบกับคะแนนของแต่ละทีม ว่าทีมใดคะแนนสูงสุด ปานกลาง ต่ำ คะแนนนี้จะแยกเป็นคะแนนสมาชิกแต่ละคนด้วย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนเพ็ญ สังข์งาม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TGT เรื่องวัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญนันท์ ถือชัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ร่วมกับวิธีการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแข่งขัน TGT เรื่อง กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) ซึ่งเป็นเช่นนี้อันเนื่องจากนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TGT ที่ประกอบด้วยขั้นตอนและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีโอกาสนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน นักเรียนที่เก่งช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ส่งเสริมกระบวนการในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ยังมีการนำเกมการแข่งขันเข้ามาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนาน บรรยากาศในการเรียนไม่เคร่งเครียดหรือน่าเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร เพราะเป็นวิธีการสอนที่มีกระบวนการที่หลากหลาย เน้นการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนในการพัฒนาตัวเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาเนื้อหาสาระอื่น ๆ หรือวิชาอื่น ๆ เป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ทำให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงถึงแม้จะไม่เคยเรียนเรื่องนั้น ๆ มาก่อนก็ตาม นอกจากนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยปลูกฝังให้รู้จักการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและจะต้องรู้และวิธีศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค TGT โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคาร ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค TGT เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับครูผู้สอนทำนាំวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ไปใช้ จะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนมีความเข้าใจชัดเจนในทุกขั้นตอน

1.2 ครูผู้สอนที่จะนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้ต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนอย่างถ่องแท้

1.3 ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละกลุ่มว่ามีการช่วยเหลือ เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มนั้นอย่างเต็มที่หรือไม่ เพราะถ้าผู้เรียนขาดความเอาใจใส่และ ความรับผิดชอบจะส่งผลให้สมาชิก ผลงานกลุ่มและการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

2.1 เมื่อครูเลือกที่จะใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT (Teams-Games-Tournaments) ครูจะต้องศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์นักเรียนรายบุคคลเพราะทุกคนมีความแตกต่างกัน เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่

หลากหลายกับนักเรียนที่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนอาจมีการเรียนรู้ที่ต่างกัน การปรับกิจกรรมให้มีความหลากหลายจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2554). การบูรณาการวิธีการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกัน. **วารสาร Veridian E Journal** ๓ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 4(1), 435 - 444.
- เดือนเพ็ญ สังข์งาม. (2562). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TGT เรื่องวัฒนธรรมของไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานวิจัย. โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจ ใจการุณ. (2555). **เทคนิคการสอนแบบ TGT**. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/303382>.
- ศิริปิยะวรรณ ศิริโนนรัง. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบร่วมเรียนรู้ (Learning Together: LT) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิชญนันท์ ถ้อยชัย. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ร่วมกับวิธีการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน(TGT). วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุวิมล ทิรกานนท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Slavin, R. E. (1987). Cooperative learning and cooperative school. **Educational Leadership**, 45, 7 - 13.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2564

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ วิชชรนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชภูมิ สีชมพู	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนัย กิรติรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมน พันธุ์ชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ประสูติแสงจันทร์	วิทยาลัยแสงธรรม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
13. อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
14. อาจารย์ ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

***** พิจารณาก่อน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร์